

*Oslofjordens
Friluftsråd*

Året 2023

For fjorden og friluftslivet siden 1933

I november var det 90 år siden OF ble stiftet

Formålet i 1933 var å sikre muligheten til bading og friluftsliv i Oslofjorden. Dette er fortsatt målet for arbeidet i organisasjonen. Da som nå var kommunenes innsats viktig. Fortsatt har kommunene en viktig rolle i arbeidet med å redde fjorden.

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv ble lansert våren 2021. Samme høst ble Oslofjord-rådet oppnevnt. Siden det har det vært mye prat og lite handling. Planen omfatter 118 kommuner, som alle ligger i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Det er særlig forbedring av kommunale avløpsnett, håndtering av overvann og rensing av nitrogen hvor kommunene må gjøre en innsats. Alle er enige om at det haster å innføre tiltak for å redde fjorden. Miljødirektoratets rapport for 2023 viser imidlertid at nesten 40 % av kommunene i Innlandet ikke engang har svart på undersøkelsen, og for 40 av de 50 rensanleggene langs ytre fjord er det ikke startet planlegging av overgang til nitrogen-rensing. I OF er vi derfor bekymret for fremdriften. På 1970-tallet ble Mjøsa reddet gjennom et målrettet prosjekt i statlig regi. Det kan være en modell for hvordan vi skal redde Oslofjorden.

Fra OFs side bidrar vi med kunnskapsspredning. Sammen med Norsk Friluftsliv har vi etablert «Nettverk for en levende Oslofjord», hvor 26 naturvern- og friluftslivsorganisasjoner har gått sammen for å spre kunnskap, skape engasjement og påvirke politikere. Samtidig har vi satt i gang et interkommunalt prosjekt i Oslofjorden, for å sikre en felles tilrettelegging for bærekraftig friluftsliv. Fjordens naturverdier må ivaretas i en situasjon hvor vi også ønsker at flere skal kunne drive friluftsliv.

Skal Vi redde fjorden må alle bidra. Noe må vi gjøre mindre av og noe må vi gjøre mer av. I mange tiår har vi ikke gjort det som var nødvendig for å sikre en frisk fjord. Nå kommer regningen på bordet, og den må vi ta i fellesskap.

Øivind Sjuls, styreleder

FORSIDEN Kveldsbad på Ommen, Nesodden. Ommen er et av de første områder OF fikk sikret som friområde. Allerede i 1936 ble OF eier av området som i dag huser tre kystledhytter, men det er også et sted med god plass til telting og hengekøye. Her er det også en gapahuk.

Friluftslivets vokter

Tiltaksrapporten til Oslofjordrådet: Det går for sakte	4
Tiltaksrapporten til Oslofjordrådet: OF mener ...	6
Mens vi venter på tiltak ...Hva gjør OF?	7
Hvordan står det til med strandsonen?	8
Byggeaktivitet i strandsonen	10
Oslo tar grep	10
Nye områder til friluftsliv	11
Uttalelser for friluftslivet	12

Aktivering og folkehelse

Læring og fritid i friluft	16
• Lære om virkeligheten Læring i friluft for alle	18

For friluftslivet

Kystled	20
• Kystled i Haldenkanalen	25
Stillehavsøsters	26
Dørstokkart Havnespy	27
På alle strender ... EPS – eller isopor om du vil	28
Krafttak for en renere Oslofjord	30
• Opprydding i verne- og forsvarsområder	30
• Vrakbåter	31
• Urbane elver	31
• Frivillig strandrydding	32
• Jakten på kildene Kunnskap om marin forøpling	32
OSPAR-stranda på Akerøya	33
Rydd Norge	33
Kulturlandskapsskolen	34
På tvers av kommunegrenser: Bærekraftig friluftsliv	35
Kyststier	35
Tilrettelegging for friluftslivet	36
Steder å fortøye: Svaibøyer	37
Lågøya	38
Padleled – og padlehuker	39
Rett ut kajakk-lagring	39
Skjærgårdstjenesten	40

Organisasjon

Oslofjordprisen	42
For fjorden og friluftslivet i 90 år	42
Styrets beretning	43
Resultat og budsjett	44
Balanse	45
Noter	46

Utgitt av: Oslofjordens Friluftsråd (OF) mars 2024

Foto: Alle bilder er tatt av OF om ikke annet kommer frem av bildeteksten.

Tekst: All tekst er produsert av eller for OF. Sitater og faktaopplysninger har kildehenvisning.

Kopiering: Det er lov å gjengi innholdet i denne publikasjonen, så lenge OF krediteres. Det er ikke lov å redigere tekst eller bilder som gjør at fakta eller utsagn mister sin sammenheng. Bilder som ikke er tatt av OF kan ikke gjengis uten godkjenning.

Oslofjorden er i en dårlig tilstand med ubalanse i økosystemet

- Det er mulig å snu trenden og nå miljømålene, men det vil ta tid og medføre betydelige kostnader

Flere tiltak må gjennomføres samtidig

- Redusere næringstilførsler fra avløp og jordbruk
- Gjenoppbygge fiskebestandene, innføre nullfiskeområder, og redusere bunntåling
- Unngå ytterligere nedbygging av både strandsone, gruntvannsområder og viktige beite- og oppvekstområder

Det tar lenger tid enn planlagt å innføre tiltak

– fjorden dør mens vi venter

VESTRE FLATSKJÆR Flatskjæra er to øyer adskilt av et lite sund i Fredrikstadskjærgården. Øyene er et av mange områder OF har bidratt til å sikre som friområde.

**RAPPORTERING
OG TILTAK**

I Regjeringens tiltaksplan for Oslofjorden rapporterer 118 kommuner, fylkeskommuner, statsforvaltere, direktorater og andre offentlige organer til sekretariatet for Oslofjordrådet (Miljødirektoratet), om status på 63 tiltak og 19 kunnskapsinnhentingspunkter. En gang per år skal alle kommuner og offentlige etater som har ansvar for gjennomføringen rapportere til Miljødirektoratet. I 2023 skjedde det for første gang gjennom en digital portal. OF har fast plass i rådet.

Tiltaksrapporten til Oslofjordrådet:

Det går for sakte

Selv om det rapporteres om betydelig innsats på mange områder, går gjennomføringen av tiltak saktere enn Regjeringens ambisjon.

Rensing av avløpsvann

Utslipp av nitrogen fra kommunale avløp er en viktig kilde til overgjødning av fjorden. Av over 50 avløpsanlegg rundt fjorden er det bare tre som har eget rensetrinn for nitrogen. I tillegg er det mange lekkasjer fra utdaterte avløpsnett, som ender rett i fjorden. Rapporten viser at bare to anlegg er under bygging, to er besluttet bygget og en mulighetsstudie er iverksatt for ett anlegg. Videre er det betydelige utfordringer med utslipp av overløp fra anlegg ved store nedbørsmengder. Det er store utbyggingsoppgaver, og Miljødirektoratet konkluderer med «Valg av renseløsninger, både mht. teknologi og hvilke renselanlegg som skal bygges ut, må ta utgangspunkt i individuelle utredninger og beslutninger. Dagens system er på mange måter

ikke rigget for å oppnå tilstrekkelige reduksjoner av utslipp raskt nok, og i løpet av 2026, som er planens tidsramme.» Ved tilsvarende store miljøoppgaver tidligere, har staten bidratt økonomisk.

Nye anlegg med nitrogenrensing

Det kreves store investeringer og kapasiteten er knapp innenfor utredning, bygging og drift av anlegg for biologisk nitrogenrensing. Sarpsborg og Fredrikstad/Hvaler har startet bygging nye renselanlegg. Anleggene skal stå ferdig i 2026. Drammen, Lier og Asker skal etablere et felles renselanlegg, og har startet planleggingen. Det er også gjennomført en mulighetsstudie for kommunene Tønsberg, Horten og Holmestrand, med intensjon om å etablere et felles renselanlegg.

PÅ VEI MOT FJORDEN Avrenning fra landbruk i hele nedbørsfeltet til Oslofjorden fører med seg næringssalter og partikler. Tiltak i jordbruket vil ha stor effekt for Oslofjorden og kan iverksettes raskt. Foto: Erling Fløistad/NIBIO

Nøkkeltiltak for en friskere fjord

I tiltaksrapporten har Miljødirektoratet identifisert 10 nøkkeltiltak med antatt tidligst gjennomføring, og effekt i Oslofjorden etter gjennomføring (evt. forsinket effekt). Se tabell nederst på siden.

Avrenning fra jordbruket

Den andre store kilden til overgjødsling er avrenning fra jordbruket, som via vassdragene ender opp i fjorden.

Avrenning fører også med seg partikler som gjør fjordvannet mørkere.

Tiltaksplanen lister opp flere viktige tiltak:

- Smartere bruk av gjødsel
- Redusert pløying om høsten og på flomutsatt areal
- Ivareta et naturlig vegetasjonsbelte i kantsoner mot vassdrag

Rapporten viser at det går tregt med å legge om driften. Regelverket er forskjellig i de ulike fylkene og kontrollen med at det følges opp er for tilfeldig. Bare 42 av 118 kommuner rapporterer at det har vært gjennomført kontroller.

VIKTIG SONE Kantsonen mellom åker/eng og elv er svært viktig, både som rensefilter, for å hindre erosjon og for biomangfoldet. Uten gode kantsoner ender næringssaltene opp i vassdraget og til slutt i fjorden. Foto: Eva Skarbøvik

Tabell fra tiltaksrapporten, Miljødirektoratet	Antatt gjennomføring (tidligst)	Vurdering av effekt i Oslofjorden	Vurdering av fremdrift	Flaskehals / kommentar
Nøkkeltiltak				
Etablere nye avløpsanlegg med nitrogenfjerning	Fra 2026	Rask effekt	☹️	Kravstilling og planlegging/kostnadskrevende
Redusere mengden overvann og overløp og oppgraderer ledningsnett (T2, T3, T4)	Før og etter 2026	Rask effekt	☹️	Kostnadskrevende
Iverksette miljøkrav i regionale forskrifter etter jordloven (T8)	Fra 2024	Relativt rask effekt	☹️	
Forvalt tilskuddsmidler slik at avrenning fra jordbruksarealer til vann reduseres (RMP og SMIL) (T9)	Fra 2022	Rask effekt	😊	
Håndheve krav om vegetasjonsbelte langs vassdrag, samt øke tilsyn med opprettholdelse av vegetasjonsbeltene (T12, T13, T14)	Fra 2024	Rask effekt	☹️	Politisk beslutning (flytte myndighet)
Revidere gjødselverforskriften (T10)	Fra 2024	Forsinket effekt	☹️	Politisk beslutning
Vurdere nærmere regulering av eksisterende trålingsaktivitet i Oslofjorden (T21)	Fra 2025	Forsinket effekt	☹️	Politisk beslutning
Sikre viktige naturforekomster i sjø (T24, T25)	Fra 2024	Rask effekt	☹️	Politisk beslutning
Strengere praktisering av byggeforbudet i strandsonen (T59)	Fra 2024	Rask effekt	☹️	Politisk beslutning
Etablere kystsonenettverk og juridisk bistand til kommunene (T37, T41)	Fra 2022	Rask effekt	😊	

**ØKOSYSTEM I
UBALANSE**

En svak torskbestand har en indirekte effekt på fremveksten av hurtigvoksende alger (lurv) som vokser på ålegress og tang- og tarebeltene i hele fjordsystemet. Dette fordi at når torsken forsvinner øker antall mindre fisk som beiter på småkreps og snegler, arter som igjen holder bl.a. ålegress fri for lurv. Kvaliteten på oppvekstområdene for blant annet torskøyngel blir dermed sterkt redusert der lurven har overtatt.

Regulering av fiske

Torskefiskenes tilbakegang er både et resultat av overgjødning og bidrag til å forverre situasjonen med tilvekst av uønskede alger. Havforskningsinstituttet har lenge understreket at bunntråling er en stor belastning for økosystemet. Miljødirektoratet fremhever nødvendigheten av å stanse bunntråling og få på plass en effektiv fredning av torsken. Forsatt gis det avgrenset dispensasjonstilgang for yrkesfiskere som bruker reketrål, krepsetrål og driver med blandingsfiske. Informasjonen til fritidsfiskerne om fiskeforbud er ikke god nok.

Naturforekomster i sjø

Det går frem i rapporteringen at 25 % av kystkommunene ikke har rutiner for å sikre viktige naturforekomster i sjø i kommunal arealplanlegging (tiltak T25). I tillegg rapporterer 80 % av kystkommunene at de ikke har oversikt over antall inngrep som går ut over marine bløtbunnsområder og andre marine naturtyper (T25).

Miljøgifter

Selv om konsentrasjonen av miljøgifter i fjorden har en nedadgående trend, er det fortsatt et betydelig behov for å redusere disse forbindelsene, blant annet ved å skjerpe kravene på avløpsrensing og slamhåndtering, og øke takten i opprydding av forurenset sjøbunn. I tillegg er det viktig å fortsette arbeidet med å øke kunnskapsgrunnlaget om miljøgifter i fjorden. Gode renseanlegg fjerner også miljøgifter.

Svarprosent

De er høyere i år enn i fjor. Samlet sett har kommunene en svarprosent på 73 %. Kystkommunene har svart på nesten alle spørsmål (95 %) mens prosenten ligger lavere på innlandskommunene. Lavest svarprosent har kommunene lengst unna fjorden. Av de 45 kommunene i Innlandet + Røros, var svarprosenten på avløp på 63 %. Svarprosenten fra de 118 kommunene er 73 % og fra departementer og direktorater er det 80 % som har svart.

OF mener ...

For å redde Oslofjorden må både gulrot og pisk tas i bruk. Staten må få på plass regelendringer og sørge for bedre oppfølging av reglene. I tidligere store redningsaksjoner for miljøet, som f.eks. Mjøsaksjonen og rensing av Drammenselva, bidro staten med betydelig beløp. At staten tar en aktiv rolle for Oslofjorden, også økonomisk, er avgjørende for å få på plass rensing av fjorden hurtig nok. Kommuner må følge opp tiltak innen jordbruk, strandsonen og rensing av avløp.

Dette må gjøres**Jordbruk**

- Reguleringer og tilskudd må brukes aktivt for å sikre nødvendig **omstilling innen jordbruket**
- Tiltakene må gjøres gjeldende for **hele nedbørsområdet**
- **Ny gjødselsvareforskrift** må på plass
- Kommunene må pålegges å følge opp med **systematiske kontroller**

Renseanlegg

- Staten må ta en **ledende rolle i koordineringen** og prioriteringen av **hvilke anlegg som har størst betydning for Oslofjorden** og må bygges først
- Det er behov for en **helhetlig renseplan**, også her må staten bidra
- Det er naturlig at staten bidrar med **gunstige lån og støtte til kommuner som samarbeider** om anlegg med rensetrinn for nitrogen

Fiske og naturforekomster

- **Forby tråling** i Indre Oslofjord og de marine nasjonalparkene
- **Stoppe dispensasjoner** for yrkesfiske av torsk i området
- **Innføre 0-fiskeområder** i de marine nasjonalparkene, samt viktige områder i Indre Oslofjord
- Styrke kontroll- og **oppsynsvirksomheten**
- Gjennomføre et **systematisk informasjonsarbeid** for å sikre at reglene for fiske blir allment kjent
- Kystkommunene må styrke **vernet av viktige naturforekomster i sjøen**

Mens vi venter på tiltak ...

Hva gjør OF?

Helt siden OF ble stiftet i 1933 har hovedoppgaven vært å ta vare på fjorden. Siden de første rapportene som dokumenterte at Oslofjorden har problemer som kan true hele økosystemet ble lagt frem, har vi tatt en aktiv rolle for å bidra til at tiltak kommer på plass.

Kunnskap

Kunnskapsgrunnlag og årsakssammenhenger for fjordens problemer er etter hvert godt dokumentert. En utfordring er at kunnskap kommer fra forskjellige fagmiljøer. OF bedriver ikke selv forskning, men vi har tatt på oss en rolle med å sammenfatte kunnskap som kommer fra institusjoner som Havforskningsinstituttet, Miljødirektoratet og Norsk institutt for vannforskning, samt vannkoordinatorer m.fl., med kunnskap vi har gjennom tilstedeværelse og innsats rundt fjorden.

Nettverk

OF og Norsk Friluftsliv tok høsten 2022 initiativ til et nettverk for en levende Oslofjord. Fra nettverket ble det laget flere utspill som fikk god spredning i media. Et eksempel er et åpent brev som ble sendt til samtlige kommunestyrerepresentanter i våre kommuner, med anbefalinger for hva en som politiker bør sette søkelys på. Nettverket har også hatt møte med politisk ledelse i Nærings- og fiskeridepartementet. Ved årsslutt var 24 større og mindre organisasjoner tilknyttet nettverket som koordineres av OF. Tom Wilhelmsens Stiftelse og Eckbos Legat bidrar til å finansiere arbeidet.

Formidling

Flere av OFs ansatte har bidratt til å formidle kunnskap om fjorden, både til politiske partigrupper og mange organisasjoner og foreninger med interesse for fjorden. Sentrale politikere har vært invitert med båtturen – en god mulighet til å lære mer. Det har også vært flere større arrangementer der OF har hatt en sentral rolle, som Fjordredningskonferansen, som ble arrangert i samarbeid med Veas, Asker kommune og Oslofjordmuseet.

Åpent brev til deg som er lokalpolitiker: Dette kan du gjøre for Oslofjorden

POLITIKERE Hva kan politikerne gjøre var tema da OF sammen med andre organisasjoner i nettverket på høsten gjennomførte en informasjonskampanje for politikere i de nykonstituerte kommunestyrene.

Oslofjorden er syk. Livet der er i krise, sterkt påvirket av menneske vann og overgjødding. Den gode nyheten er at det ikke er for sent å gjøre noe, og at du som er lokalpolitiker kan bidra.

KUNNSKAP TIL FOLKET Marinbiolog Henning Røed er ansatt i OF og organiserer Nettverk for en levende Oslofjord. Han alene har holdt 30 foredrag for forskjellige grupper, her for Human-Etisk Forbund.

FJORDREDNING Sentrale politikere var på plass da Veas, Asker kommune, Oslofjordmuseet og OF sammen arrangerte Fjordredningskonferansen på Oslofjordmuseet.

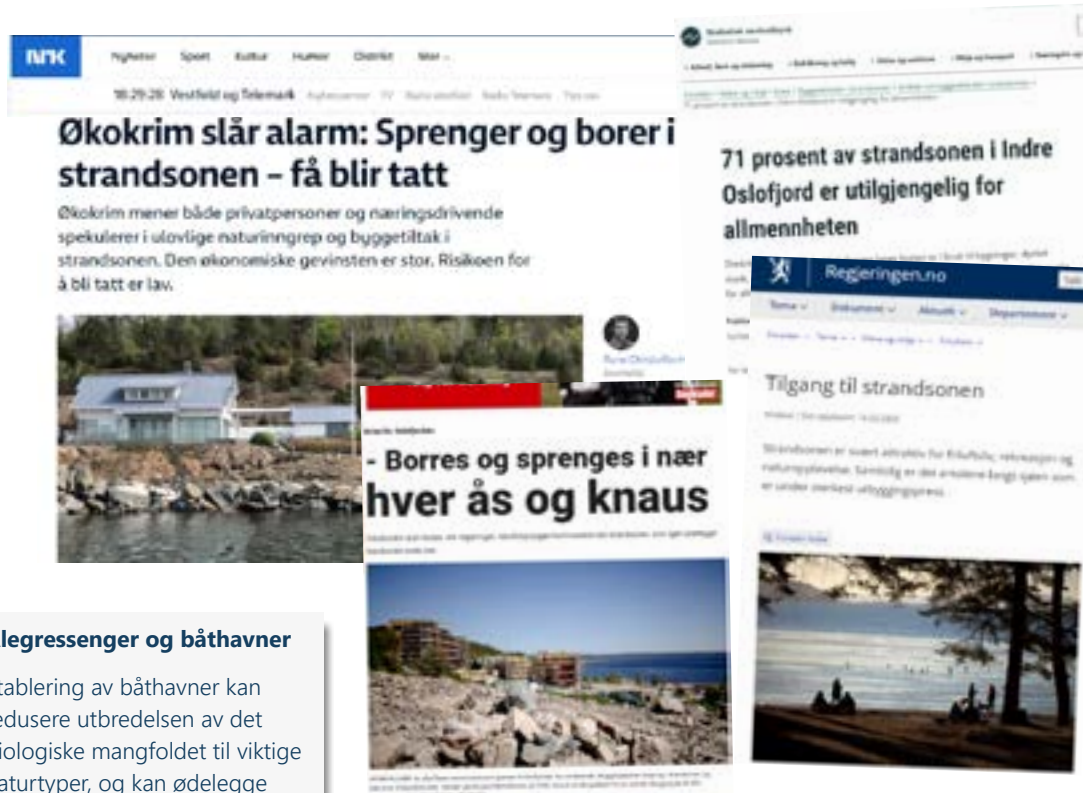
Hvordan står det til med **strandsonen**?

Til tross for 70 års byggeforbud tillates fortsatt nybygging i nesten alle av OFs medlemskommuner. Resultatet er mindre areal tilgjengelig, både for friluftsliv og viktig naturmangfold.

Folkevalgte er pålagt et stort ansvar

"... utbyggingen av strandsona på land påvirker arealbruken i sjø, ved at flere hytter og hus gjerne også fører til flere brygger og småbåthavner. Disse blir gjerne bygd i lune bukter og vikar som er viktige for ålegressenger. (...) kommuner og lokale folkevalgte er pålagt et stort ansvar for å ta vare på vår felles strandsoner gjennom plan- og bygningsloven."

Kilde: Strandsonen i Indre Oslofjord er bygd ut bit for bit. Resten av landet bør ta lærdom | forskning.no

Ålegressenger og båthavner

Etablering av båthavner kan redusere utbredelsen av det biologiske mangfoldet til viktige naturtyper, og kan ødelegge eller redusere den økologiske funksjonen til verdifulle områder. Driften kan påvirke vannkvalitet, organismsamfunn og de fysiske forholdene gjennom utslipp av forurensende stoffer, økt eutrofiering, oppvirvling av sedimenter og reduserte lysforhold.

Undersøkelser viser at båthavner kan føre til redusert og endret artsmangfold for dyrelivet i ålegressenger som danner mattilbudet for større dyr som utnytter denne naturtypen.

Småbåthavner – marin- biologiske aspekter | vannforeningen.no

Bygg i strandsonen

Strandsonen i Oslofjorden bygges fortsatt ned. Fra år 2000 har over 5000 dekar (5 km²) av strandsonen i våre medlemskommuner, blitt bebygget. Reduksjonen skyldes nesten utelukkende bygging av boliger eller fritidsboliger. På tross av byggeforbudet siden 1950-tallet har det vært en økning på 6881 nye bygninger siden år 2000.

Søknader

Svært mange av byggesøknadene for nye bygg i strandsonen blir innvilget, enten fordi de befinner seg i områder med politiske vedtak om bygging, eller gjennom dispensasjoner fra forbudet. Kritikken mot denne praksisen er uttrykt av flere, inkludert Riksrevisjonen. I løpet av 2022 ble 119 søknader godkjent med dispensasjon.

Planlagt nedbygging

I nesten alle kommuner langs Oslofjorden er det

LITEN TVIL Det er ikke mangel på kunnskap om at strandsonen er under press. Skjermdumper av noen aktuelle saker.

planlagt større byggeprosjekter i form av nye boliger eller småbåthavner, ofte i kombinasjon. Mange av disse involverer transformering av industriområder til boliger. Det er positivt at allerede nedbygde områder brukes på nytt, men det er viktig å undersøke to forhold nærmere: Holder prosjektene seg innenfor allerede påvirket området, eller tilfaller de nye områder som ikke var en del av tidligere bruk, og kunne allerede nedbygde områder i stedet blitt omgjort/transformert til naturområde.

Vannflaten

Antallet båthavner har økt siden år 2000, og mange av havnene etablert tidligere har økt i størrelse de siste 20 årene. Sammenlikninger av satellittbilder i Norgebilder.no viser tydelig denne trenden. Supplert med kjent info om ålegressenger, viser flyfoto at utvidelsene i mange av båthavnene har skjedd inn i marine gruntvannsområder med registrerte forekomster av ålegress og i viktig naturtype bløttbunnsområde.

2002

2023

FOTAVTRYKK UTOVER GAMMEL INDUSTRI Nordre Jarlsberg Brygge, Holmestrand. Den gamle papirfabrikken Sande Paper Mill er omgjort til boligområde og har også fått ny småbåthavn. Eksisterende båthavn er også utvidet. Fabrikken beslagla et stort areal, men boligområdet og båthavnas arealbruk er minst dobbelt så stor. Båthavna er i tillegg anlagt i et område med ålegress.

2017

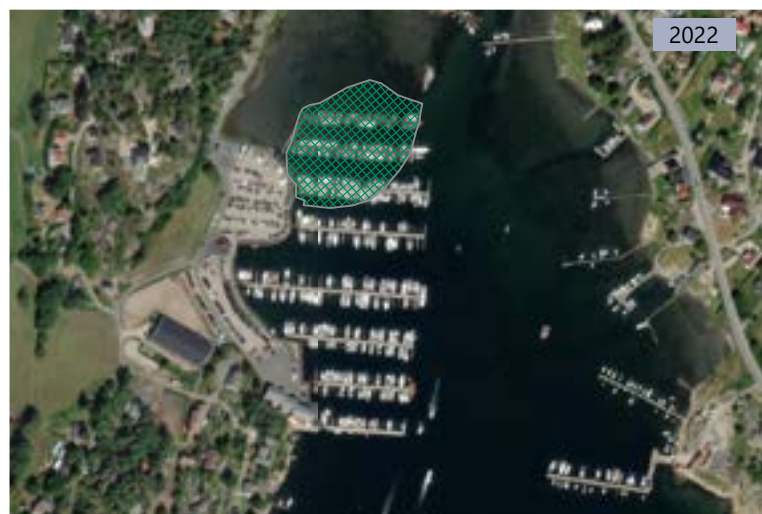

2023

MER AREAL ENN DET GAMLE STEINBRUDDET Spro havn, Nesodden. Gammelt steinbrudd er omgjort til et stort boligprosjekt og båthavn med molo. Med fallende boligpriser høsten 2023 er byggeprosjektets videre skjebne uvis.

2011

2022

UTVIDELSE INN I GRUNTVANNSOMRÅDE Svært mange av småbåthavnene langs hele fjorden har blitt utvidet, ofte inn i områder der det vokser ålegress. Eksempelet er fra Skjæløy Slipp i Fredrikstad.

	Potensielt tilgjengelig strandsone. Dekar			Bygninger i strandsonen. Antall			Søknader om nye bygninger i 100-metersbeltet langs saltvann, 2022. Antall		
	2023	Reduksjon siden 2022	Reduksjon siden 2000	Totalt 2023	Nye fra 2022	Nye fra 2000	Søknader totalt	Innvilget	Innvilget med disp.
Halden	3170	-31	-192	1354	8	217	-	-	.
Moss	3061	-17	-353	2159	13	469	4	2	1
Sarpsborg	1704	0 👍	-124	3022	6	342	3	-	..
Fredrikstad	7453	-15	-476	5824	24	769	7	7	7
Drammen	1145	-27	-157	2336	21	397	1	1	1
Hvaler	7628	-5	-320	3872	8	494	20	15	5
Råde	929	-1	-51	612	1	72	2	2	2
Vestby	446	-4	-139	1340	11	212	8	8	8
Nordre Follo	379	0 👍	-52	282	0 👍	19	0
Ås	188	0 👍	-53	371	2	40	0
Frogn	880	-4	-89	2337	9	186	4	4	4
Nesodden	802	-7	-102	1901	8	167	7	6	2
Bærum	957	0 👍	-254	2110	9	491	0
Asker	3768	-24	-364	6849	46	1173	135	113	61
Lier	499	-6	-125	264	2	79	2	2	2
Oslo	1274	-6	-321	2714	13	402	.	.	.
Horten	2289	-15	-170	1070	7	224	0
Holmestrand	1204	-11	-142	1661	13	232	1	1	1
Tønsberg	1841	-1	-282	1827	14	453	4	3	3
Sandefjord	5593	-10	-425	3824	19	724	44	39	5
Larvik	5773	-5	-385	4256	14	696	12	9	5
Færder	3985	-3	-466	5499	14	823	17	14	12
Totalt	54968	-192	-5042	55484	262	8681	271	226	119

Kilder: • Strandsoneareal på fastlandet, etter helling og arealstatus (dekar) (K) 2000 - 2023 | www.ssb.no/statbank/table/08917
 • Bygninger i strandsona, etter bygningstype (K) 2000 - 2023 | www.ssb.no/statbank/table/06505
 • Resultat av byggesøknader i områder med ulike restriksjoner, etter vedtakstype (K) 2015 - 2022 | www.ssb.no/statbank/table/13128

Oslo tar grep

Flere kommuner jobber med tettere oppfølging av stengsler og ulovligheter i strandsonen, blant dem er Oslo. OF oppfordrer alle kommuner rundt fjorden til å følge Oslos eksempel og jobbe systematisk med strandsonen.

Dokumentasjon

I 2015 startet Oslo kommune opp et møysommelig arbeid med systematisk gjennomgang av eiendommer i strandsonen. Målet var å registrere alle menneskeskapte objekter, både i strandsonen og i vannet. Viktige verktøy for dokumentasjon har vært befaringer og sjekking av arkiverte tillatelser, supplert med flyfoto tatt over flere år. Plan- og bygningsetaten har i samarbeid med Bymiljøetaten stått for praktisk gjennomføring.

Lovfestet plikt, men med bonus

Kommuner er pålagt å følge opp ulovligheter. Gjennomgangen førte også til at kommunen fikk bedre oversikt over egne eiendommer. Noen av disse hadde et privat preg som det i etterkant har blitt ryddet opp i. Flere av dem ble åpnet opp for allmennheten.

Stemningen har snudd

Prosjektleder for strandsoneprojektet, Lena Amdal, sier at de har merket et skifte i hvordan folk ser på ulovlighetsoppfølgingen, og at de har fått mange støtteerklæringer fra flere hold. Også media har i større grad begynt å vinkle sakene til å være mer positive til kommunens håndtering. Bevisstgjøring overfor eiere, naboer, politikere og byens befolkning, har vært en viktig strategi.

Ulovligheter smitter

Er det mange ulovligheter et sted, er det lett at det kommer flere. Det blir en ond sirkel. Effekten er også motsatt. Der alle ser at kommunen tar grep, er det færre nye ulovligheter som kommer til.

ULVØYA I Strandsonen og i vannet rundt øya er alle menneskeskapte objekter registrert. Flyfoto er et viktig verktøy i dokumentasjonen. Foto: norgeskart.no

Nye områder til friluftsliv

På landsbasis hadde Miljødirektoratet 23 millioner kroner til oppkjøp av nye friområder. OF har vært pådriver for å ha en egen post for oppkjøp av strandeieendommer i Oslofjordområdet. Her kan en aktuell eiendom fort gå for et tosifret antall millioner.

BURDE DET VÆRT STATEN? OF er svært glad for å ha Sparebankstiftelsen DNB på laget. Kjøpet av Hesteløkka er et nytt, viktig bidrag for å sikre allmennhetens tilgang til fjorden. Beliggenheten kunne ikke vært bedre. F.v: Espen Søilen, direktør i OF, Anne Dybevoll, kommunalsjef for samfunnsutvikling og kultur, ordfører Cathrine Kjenner Forsland og direktør i Sparebankstiftelsen DNB, André Støylen.

To områder der OF har vært involvert

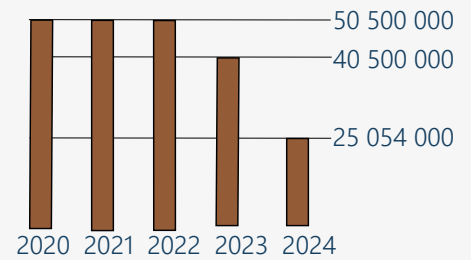
Hesteløkka, Nesodden

Eiendommen Hesteløkka på Nesoddtangen ble solgt for 18 millioner kroner. I november kjøpte Sparebankstiftelsen DNB eiendommen, med formål om å tilrettelegge for friluftsliv. Den nesten fem mål store strandeieendommen inneholdt en eldre fritidsbolig, et annekset og en bod. Eiendommen er en vestvendt og solrik, rett ved fergeterminalen på Nesoddtangen. Med oppkjøpet sikres allmennhetens tilgang til en større og sammenhengende strandstrekning nord på Nesoddtangen, et sentralt område som allerede er mye brukt. OF ønsker sammen med Sparebankstiftelsen DNB og Nesodden kommune framover å åpne og tilrettelegge eiendommen for friluftsliv og rekreasjon, til glede for både lokalbefolkning og tilreisende.

Håøya i Tønsbergfjorden

Som sin navnebror i indre fjord, har også Håøya i Færder kommune vært i Forsvarets eie og bruk. Veier og strender har blitt åpnet opp for allmennheten gjennom statlig overføring fra Forsvarsbygg til Miljødirektoratet, mens bygningene ønsker Forsvarsbygg å selge. Disse kan ende opp i privat eie. Sammen med DNT Tønsberg og Omegn (DNT TO) og Loggen Kystlag har vi sett på muligheter for at bygningene kan komme friluftslivet til gode. DNT TO åpnet i mai to av hyttene som kystledhytter, men kun basert på en midlertidig leieavtale med Forsvarsbygg.

Statsbudsjett, statlige erverv, bevaring av viktige friluftslivsområder. Kroner/år, landsbasis

ERVERV/SIKRINGSFOND

OF mener det burde settes av et fond på 300 millioner kroner for oppkjøp av viktige områder langs Oslofjorden. Kjøpes områder med bygninger bør det vurderes om disse kan skilles ut og selges på nytt, uten stranddelen.

Håøya i Tønsbergfjorden

BYGNINGER Det er mange bygninger på Håøya. Denne ble åpnet som kystledhytte i mai.

UTSIKT Fra en gammel kanonstilling er det fin utsikt utover Tønsbergfjorden.

NOE FOR FRILUFTSLIVET? På den våteste og kaldeste dagen i april var DNT Tønsberg og Omegn, Loggen Kystlag Tønsberg og OF på øya for å se om noen av bygningene kan komme friluftslivet og frivilligheten til gode.

Uttalelser for friluftslivet

Kommuneplaner setter viktige premisser for hvordan strandsonen forvaltes. OF går grundig igjennom høringsforslagene og kommer med innspill og kommentarer til forhold som har betydning for friluftslivs- og naturverninteresser i strandsonen.

OMFATTENDE PLANER Kommuneplaner er omfattende dokumenter med stor betydning for arealbruken i strandsonen. OF bruker mye tid på å kommentere planene.

Havvind krever store arealer

De siste årene har det dukket opp flere forslag om havvindparker til sjøs i eller like utenfor Ytre Oslofjord. Et nytt forslag som OF ga en uttalelse til i 2023, var et felt på ca. 200 km² som strakk seg fra Svenner/Larvik i sør og nordover mot Tjøme i Færder kommune. Opptil 75 store vindmøller lå inne i forslaget. OF påpekte at dagens kunnskap om effektene av havbasert vindkraft er mangelfull, og det er umulig å forutsi den samlede effekten et havvindhavn har på natur og dyreliv. OF

understreket at konsekvensene av den planlagte vindmølleparken må utredes grundig i et helhetlig, økologisk perspektiv og at avbøtende tiltak må synliggjøres. I tillegg burde det også utredes et klimaregnskap for en anleggs- og driftsfase, og en utredning om evt. opprydding av framtidig nedlagte anlegg. Mange reagerte negativt på planene, og da Norges vassdrags- og energidirektorat la fram en anbefaling for videre nasjonal satsning, inngikk ikke Skaga-feltet der.

Uttalelser til kommuneplaners arealdel

Kommuneplanen angir hovedtrekkene i arealdisponeringen og setter rammer for nye tiltak og arealbruk, som f.eks. boligbygging. OF er opptatt av at mulighetene for å drive friluftsliv ikke skal forringes eller at natur skal ødelegges. OF har gjennom året gitt uttalelser til åtte arealplaner.

HAVVIND Skaga-feltet, skissert rett sør for Larvik, Sandefjord og Færder kommuner.
Kilde: Høringsdokumentet

Mummipark i Larvik?

Et privat planforslag om å bygge ut en Mummipark i et 430 mål stort natur-/ utmarksområde ved Larviksfjorden sørvest for sentrum, uttalte vi oss negative til. Selv om store deler av området er avsatt til framtidig boligutvikling i kommuneplanens arealdel, understreket vi viktigheten av å ta vare på det mye brukte og ubebygde området med nærhet til både byen og fjorden. En så stor utbygging vil være et av de største utbyggingsprosjektene rundt Oslofjorden med tanke på nedbygging av naturområder.

Småbåthavner

Småbåthavner er en gjenganger i våre uttalelser både når det gjelder utvidelse og nyetablering. Vi er opptatt av en helhetlig planlegging i strandsonen og mener at ny detaljregulering av småbåthavner må være i tråd med kommunenes allerede godkjente og overordnede arealplaner. OF ønsker heller færre enkeltbrygger langs sjøen og større småbåthavner der forholdene er egnet, men der det ikke går på bekostning av bl.a. truet biologisk mangfold og naturtyper som ålegressenger.

STORT INNGREP Skisse av planområdet for Mummipark sør for Larvik sentrum.

Kilde: Høringsdokumentet

BÅTHAVNER OG ÅLEGRESS

konkurrerer om de samme grunne, lune vikene. I Botnekilen på Kirkøy, Hvaler, ble det søkt om å utvide en småbåthavn. Ålegressenger er markert med grønne felt i sjøen. Illustrasjon basert på høringsdokumentene. Kilde ålegress: portal.fiskeridir.no

Kommunedelplan for naturmangfold

Gjennom en tematisk kommunedelplan for naturmangfold kan kommunene øke sin kunnskap om egne naturverdier. En plan der kommunen identifiserer og tar hensyn til naturverdier av både nasjonal, regional og lokal betydning, vil være et viktig bidrag til interesseavveininger som skal foretas i kommunens arealplanlegging.

Kommunedelplan for naturmangfold skal:

- **Styrke kunnskapsgrunnlaget** for politiske og administrative beslutninger
- **Skape forutsigbarhet** for forvaltningen, eiere og utbyggere
- Være et **redskap for å synliggjøre** naturmangfoldet som verdi

Naturmangfoldsplan er ikke juridisk bindende for arealbruk, men planarbeidet vil åpne for bred deltakelse og politiske diskusjoner om prioriteringer knyttet til naturmangfold.

I 2023 kunne kommunene søke om opptil kr 175 000 til planarbeidet.

Kilde: Miljødirektoratet

DRAGEHODE

Den rødlistede og truede planten dragehode vokser flere plasser i Asker.

REKREASJON OG TILGJENGELIGHET

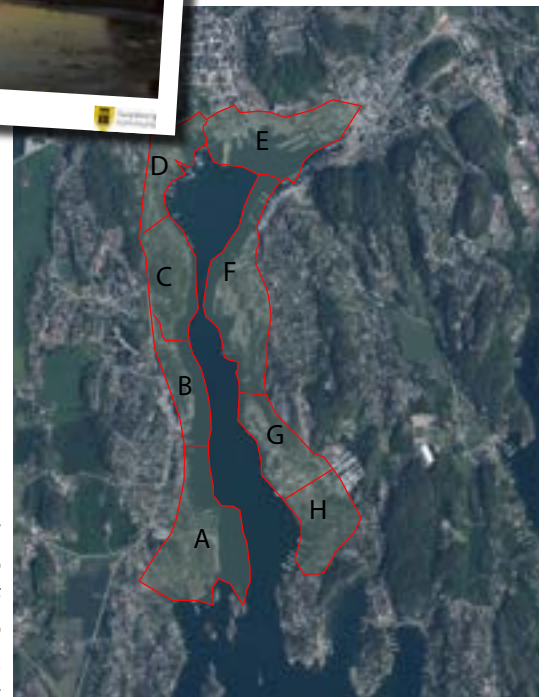
Sandefjord kommune ønsker å forbedre tilgjengeligheten i strandsonen. OF roste initiativet og oppfordrer andre kommuner til å følge etter.

Kilde: Høringsdokumentet

KARTLAGT NATURMANGFOLD

Sarpsborg er en av kommunene som har kartlagt naturmangfold.

Naturmangfoldplaner

Oslofjordområdet er kjent for å ha både det rikeste naturmangfoldet i landet og flest sjeldne og truede arter og naturtyper. For å stoppe tapet av viktig natur og naturmangfold er det derfor viktig og positivt at kommuner utarbeider egne naturmangfoldplaner, med forslag til strategier og konkrete tiltak. OF har gitt innspill og kommentarer til 5 ulike naturmangfoldplaner i 2023.

Plan for rekreasjon og tilgjengelighet (PLART)

Sandefjord kommune fortjener ros for å styrke rekreasjon og tilgjengelighet gjennom en plan som gjelder indre del av Sandefjordsfjorden.

Planen har seks delmål:

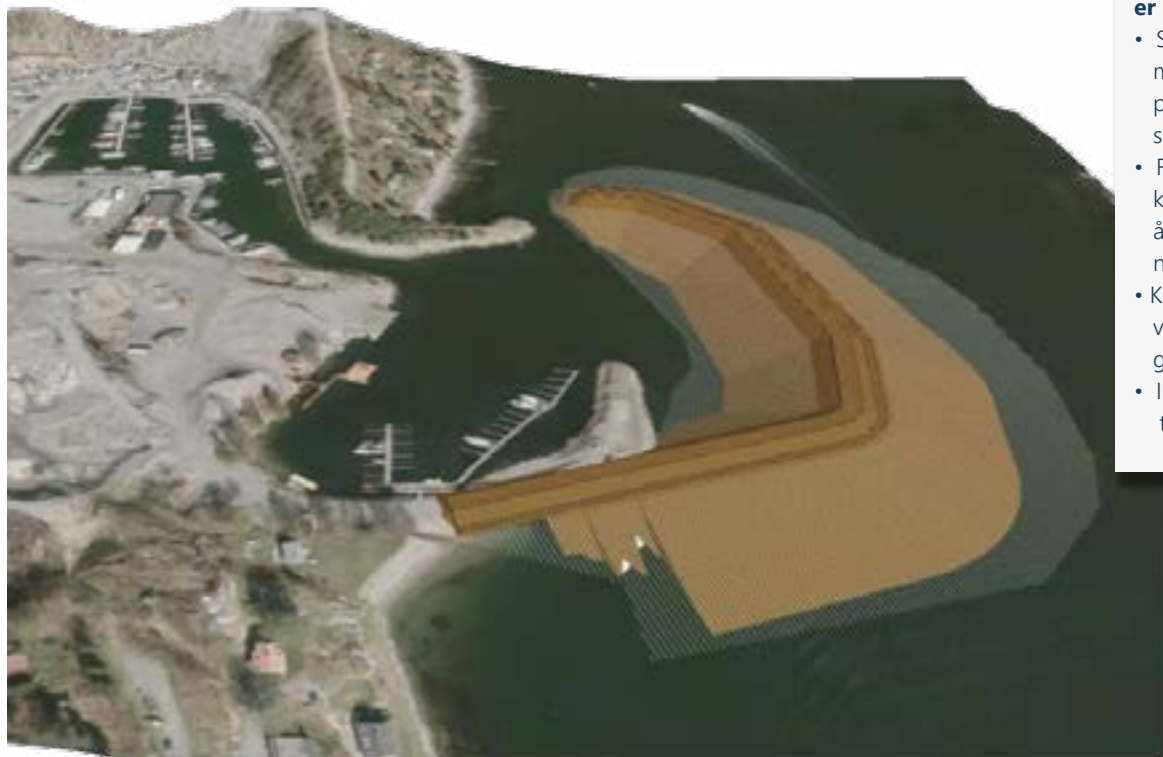
1. Så langt som mulig etablere sammenhengende trasé for gående langs sjøen (kyststi), inkludert passasjer, rundløyper og smett, samt merket trasé på sjøsida av bebyggelse
2. Hindre at småbåt Brygger stenges med gjerde
3. Ivareta universell utforming
4. Fjerne stengsler
5. Best mulig størrelse og kvalitet på areal langs sjøen, tilgjengelig for alle og med varierte muligheter for rekreasjon
6. Tilgang til sjø fra land og fra land til sjø

Kartlegging av natur, prioriteringer

Miljødirektoratet ønsker at viktig natur i Norge, spesielt områder med arealpress, blir kartlagt. Direktoratet har listet opp over 150 aktuelle områder. Det er ikke midler til å kartlegge alle, og direktoratet ønsket innspill. OF mente at to områder ved Oslofjorden burde prioriteres. Det gjelder et større område nord for Sandebukta i Holmestrand kommune, der det over flere år bl.a. har vært store utbyggingsplaner, og et større område i Asker, på grensa mot Bærum. I det siste området, som allerede i stor grad er privatisert, kan det finnes viktige restbiotoper på privat grunn som ikke er kjent pga. begrenset tilgjengelighet.

Sprengstein i store mengder, Storsand, Asker

Når det lages tunneler er det ofte mye overskuddsmasser som må legges et sted. Statsforvalteren i Oslo og Viken har avslått planer om å fylle inntil 300 000 m³ sprengstein fra planlagt nytt løp i Oslofjord-tunnelen. Massene er tenkt brukt for å etablere ny molo utenfor Storsand i Asker. OF har også tidligere uttalt seg negativt til planene. Utbygger har påklaget vedtaket. OF understreker viktigheten av at Statsforvalterens vedtak opprettholdes. En så stor utfylling i sjø, der Oslofjorden er på sitt smaleste, kan være svært uheldig både for naturmangfold og miljø. OF anser også at en utfylling vil være i direkte strid med flere av innsatsområdene og tiltakene i «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv». Sprengstein inneholder bl.a. store mengder nitrogen.

Utfylling av sprengstein er uheldig fordi:

- Sprengstein inneholder store mengder restnitrogen fra sprengstoff, plastavfall fra armeringsfibre og sprengtråd.
- Fylling av fjorden med sprengstein kan ødelegge bløtbunnsområder og ålegressenger direkte eller ved nedslamming.
- Konstruksjoner i sjøen, kan endre vannets bevegelsesmønster og gjennomstrømning.
- I anleggsperioden fører partikler til dårlig sikt i vannet.

MOLO Statsforvalteren i Oslo og Viken har gått imot planene om utfylling av store mengder sprengstein utenfor Storsand i Asker kommune. Vi har tidligere også uttalt oss kritisk til denne planen. Forslaget innebærer bl.a. utfylling og etablering av en molo i kort avstand fra et sjøfuglreservat. Vedtaket ble på slutten av året påklaget av utbygger.

Utvidet ferdselsforbud

Statsforvalteren i Oslo og Viken har registrert at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene. Flere arter har hatt en kritisk nedgang. Omfanget av ferdsel i verneområder har økt, og fuglenes hekking foregår i større grad til tider utenfor ferdselsforbudet. Endringer i næringstilgang og levevilkår påvirker også fuglene. For å begrense belastningen foreslås det å endre ferdselsforbudet til 15. mars-15. august fra dagens 15. april-15. juli.

OF erfarer at hos arter som hettemåke, makrellterne og sildemåke er ofte ikke ungene flyvedyktige før i august, som kan skyldes at de forsøker ny hekking, om første forsøk mislykkes. Mulige årsaker til dette kan være forstyrrelser på hekkeplass eller minkpredasjon. Som en konsekvens av klimaendringer har flere fugler startet hekking tidligere, noen fugler så tidlig som i mars.

OF støtter forslaget til endring. Vi anser det også som viktig at det blir samme forbud for hele Oslofjordområdet, ellers kan det bli uoversiktlig og vanskelig for besøkende å orientere seg.

FERDSELSFORBUD Hekking foregår både før 15. april og etter 15. juli. Siden mange sjøfuglbestander har gått kraftig tilbake, støtter OF forslaget om utvidet ferdselsforbud.

Utfordringer i norsk skole

Andelen elever som opplever **skolestress** er økende
Kilde: Elevundersøkelsen 2022

Ungdataundersøkelsen har vist en **nedgang i elevenes trivsel** på ungdomstrinnet fra 2015 til 2022, mens flere svarer at de kjeder seg på skolen. Elevundersøkelsen har vist en nedgang i elevenes motivasjon på 7. og 10. trinn.
Kilde: faktisk.no

Norske elever presterer **dårligere i lesing, matematikk og naturfag**.
Kilde: Utdanningsdir. PISA-undersøkelsen 2023

HAVNER DET PÅ BAKKEN ENDER DET I HAVET... (T.v.): For noen skoler startet rydding i skolegården, med tanke på at «Havet starter her», og at all søppel kan ende opp i havet. Fra Presterød ungdomsskole, Tønsberg. T.h.: Søppelanalyse med Kalnes VGS. Hva fant vi i Sildevika, og hva er kilden? Foto: Marie Ravneng

Læring og fritid i friluft

Vi opplever en økende interesse i skolene for fysisk aktiv læring og læring utenfor klasserommet. Våre kurs for skoler og aktiviteter for barn og familier på fritiden er populære. Totalt deltok over 15 000 små og store i våre aktiviteter i 2023.

FRILUFTSSKOLER bading hør med på en friluftsskole. Det er også mye læring gjennom annen lek.

Læring i friluft

Folkehelse og livsmestring og bærekraftig utvikling er tverrfaglige temaer i læreplanens overordnede del. Våre kurs for lærere og elever på alle trinn tar for seg disse på en praktisk og virkelighetsnær måte. Vi holder kurs i for eksempel marinbiologi, bærekraftig utvikling og marin forsøpling, praktisk matematikk, sikkerhet og livredning i og ved vann, og lek og læring i friluft. Gjennom året har det blitt 84 klasseveiledninger med 4 500 elever og 49 inspirasjonskurs for pedagoger. Av de siste var 24 kurs i sikkerhet og livredning utendørs ved vann. Totalt har 3 300 elever og 1 400 voksne deltatt i forskjellige læring i friluft-opplegg. I tillegg kommer utviklingsprosjektet Læring i friluft for alle – se neste oppslag.

Strandrydding

Med støtte fra Handelens Miljøfond, har vi ryddet strender sammen med skoleklasser. Vårt mål er å gi elevene førstehåndserfaring ved å selv ta på, undersøke og diskutere hvordan ulike gjenstander ender opp som marin forsøpling, samt å reflektere over hvordan vi kan redusere marin forsøpling i fremtiden.

Kurs for flerkulturelle grupper

Opplæring i enkelt friluftsliv, allemannsretten, naturkunnskap, orientering og norsk egner seg godt ute i naturen. Aktiviteter for mennesker som nylig har kommet fra andre land, gir et hyggelig avbrekk fra hverdagen og nyttig kunnskap om både muligheter og norske tradisjoner for friluftsliv. I år har vi gjennomført opplegg for 32 grupper med 850 deltakere i alderen seks år og oppover, fra introduksjonsklasser i grunnskolen og voksenopplæringen.

LIV I FJÆRA? Undervisning i marinbiologi er vår spesialitet og engasjerer alle, uansett alder. Fra Malmøya i Larvik.

Friluftsskoler

Friluftsskoler er lavterskel ferieaktivitet for barn i alderen elleve til tretten år, og er et samarbeid mellom friluftsrådene og Den Norske Turistforening. Friluftsskolene arrangeres på dagtid over tre til fem dager. Noen inkluderer en overnatting. OF hatt dette tilbudet i ti år. I år har vi gjennomført friluftsskoler i vinterferien, sommerferien og høstferien. Det ble arrangert elleve friluftsskoler med totalt 250 deltakere i 2023. Friluftsskolene gjennomføres i samarbeid med kommuner og lokale organisasjoner, og er et populært tilbud.

Åpne turer og arrangementer

Vi ønsker å bidra til at flere bruker nærmiljøet til enkelt friluftsliv. I år har vi hatt, eller deltatt på, tolv aktiviteter med ca. 9 000 deltakere. Det store deltakerantallet kommer spesielt av tre arrangementer: Familiedag på Karlsruvika i Tønsberg, Færderdagen på Verdens Ende og Sparebankstiftelsens DNBs "Verdens kuleste dag" på Akershus Festning i Oslo. De to førstnevnte arrangementene ble gjennomført i tett samarbeid med Besøksenter Færder nasjonalpark på Verdens ende.

SIKKERHET OG LIVREDNING Med gjennomgått kurs er lærere og andre som jobber med barn rustet til aktiviteter i og ved vann. Her en gruppe turledere og lærere fra Moss.

STRIKKMOTORBÅT Flere hundre båter ble produsert på Verdens kuleste dag.

MATTE UTE? Løsningsforslag diskuteres og lærerne får frisket opp hoderegningssferdighetene i dette mattespillet.

Hela kroppen behövs

Ögon kan se och öron kan höra
men händer vet bäst hur det känns att röra.
Huden vet bäst när någon är nära
hela kroppen behövs för att lära.
Hjärnan kan tänka och kanske förstå
men benen vet bäst hur det är att gå.
Ryggen vet bäst hur det är att bära
hela kroppen behövs för att lära.
Om vi ska lära oss något om vår jord
så räcker det inte med bara ord.
Vi måste komma den nära
hela kroppen behövs för att lära.

Ukjent forfatter

Om prosjektet

Læring i friluft for alle er et landsdekkende prosjekt finansiert av Sparebankstiftelsen DNB, organisert av Friluftsrådenes Landsforbund.

Lære om virkeligheten i virkeligheten

Læring i friluft for alle

Forskning viser at bruk av alternative læringsarenaer kan ha store effekter på trivsel, motivasjon og læringsutbytte. Gjennom storsatsingen «Læring i friluft for alle» har OF startet et samarbeid med 16 skoler, med kursing for mer praktisk undervisning og nærmiljøet som læringsarena.

Gresset er grønnere ...ute

Prosjektet Læring i friluft for alle har et mål om å øke bruken av læring i friluft i alle fag, ved alle trinn. Sammen med fem andre friluftsråd nås 102 skoler, omtrent 2 500 lærere og 20 000 elever i hele landet.

Over tre år skal OF samarbeide med 16 skoler om å ta i bruk nærmiljøet som læringsarena og øke bruken av læring i friluft ved skolene. To lærere fra hver skole får femti timer kompetanseheving over de tre årene. Skolens personale får et kompetanseløft gjennom skolebesøk der vi kurser dem i læring i friluft-aktiviteter og -metoder. Vi følger skolene tett og er hele veien tilgjengelige for veiledning i deres utviklingsarbeid.

Temaet for prosjektet denne høsten er kartlegging av skolens nærområde. Bevisstgjøring av hva som finnes og hvilke områder som kan egne seg for undervisning er sentralt for at lærerne skal ta i bruk skolens nærområde som læringsarena. Ønsket er at lærerne skal oppdage områder som egner seg for undervisning, slik at elevene kan lære om virkeligheten i virkeligheten.

Metertau og maurtuer

Se for deg en lærer som tar med klassen sin ut i skolegården. De blir delt inn i grupper og får utdelt et tau som er en meter langt. Meteren kan bøyes og bendes, brukes til å måle lengde, omkrets og mye mer.

Deltakerskoler

Bekkelaget, Oslo
Bjørlien, Vestby
Byskolen Sandefjord, Sandefjord
Eikeli, Bærum
Folkestad, Asker
Hof, Holmestrand
Høvik verk, Bærum
Kjelsås, Oslo
Lierbyen, Lier
Maridalen, Oslo
Nordskogen, Horten
Sogsti, Frogn
Steinerskolen i Vestfold, Færder
Tofte, Asker
Øreåsen, Moss
Åsgård, Ås

UTEOMRÅDER Mailen Strøm er prosjektleder, og forklarer hvordan skolens uteområde bør kartlegges for å brukes aktivt i undervisning.

SAMARBEID Å legge tre ting likt uten å se, bare beskrive med ord, er god trening i samhandling og kommunikasjon.

Opggaven deles ut og elevene snakker seg imellom om hvordan de kan løse oppgaven. Læreren ser for seg at en slik oppgave kunne blitt gjort inne i et klasserom, men kommer på at lydnivået hadde vært alt for høyt om så mange elever hadde snakket samtidig. I små grupper, der elevene må gjennomføre oppgaven praktisk og snakke sammen for å bli enige om løsningen, øker elevaktiviteten.

En annen dag tar læreren med elevene til maurtua som ligger i skogen rett ved skolen. Fremme ved maurtua begynner elevene å utforske. Hva holder mauren på med, hvordan kjennes det når mauren kryper oppover hånda, og «se så stor den grannåla er i forhold til kroppen til mauren!». På slutten av økten spør læreren om elevene har opplevd noe nytt i dag. En av elevene sier «Jeg har aldri sett en maur-tue før, det er såå mange maur i en tue!».

Vi kjenner ikke elevenes tidligere erfaringer. Opplevelser som dette gir dem et felles erfaringsgrunnlag som bidrar til å redusere gapet mellom teori og virkelighet, for alle elever, uavhengig av den enkeltes bakgrunn. I tillegg benytter elevene mange forskjellige sanser og tar i bruk et bredt spekter av ferdigheter i møte med metertau og maurtua. Dette legger til rette for mestring og varig læring.

Slike undervisningsøkter er det altså prosjektet ønsker at det skal bli mer av i norsk skole. En skolehverdag der elever lærer om naturen i naturen, om samfunnet ved å delta i samfunnet og om relasjoner ved å delta i relasjoner. Med andre ord – lærer om virkeligheten i virkeligheten. Det første året av det treårige prosjektet er nå omme. Skolene er godt i gang med arbeidet og vi i OF blir motivert og inspirert av å se at stadig flere er enig i at gresset er grønnere ... ute.

TAU TIL SÅ MANGT En meter tau kan brukes i praktisk matematikk.

**Kystled
Oslofjorden
2023:**
70
hytter

32 612
gjestedøgn

5 652
bookingdøgn

19
driverorganisasjoner

39
hytter med robåt eller
kano

9
steder der robåt/kano
inngår som del av
transporten

24
hytter hvor det er tillatt
med kjæledyr

20
kommuner med
kystledhytter

Kystled

Vi ser tilbake på et år med nytt bookingsystem, fire nye hytter og et svært godt samarbeid i nettverket som utgjør Kystled Oslofjorden.

ROBÅT Til mange av kystledhyttene følger det med robåt, enten som del av transporten, eller, som ved Fyrbua på Strømtangen, hvor båten ligger ved hytta. Mange tar sine første rotak i en kystledbåt!

Nye nettsider og bookingsystem

Kystleden er et tilbud som treffer mange, og når hyttene legges ut for booking er pågangen alltid stor. Vi har lagt ned en stor innsats for å oppgradere både nettsider og bookingsystem, og det nye systemet fikk sin første store test i februar. Tekniske problemer gjorde at bookingåpning måtte utsettes til mars, men siden har ting fungert og flere tusen bookinger har blitt gjennomført.

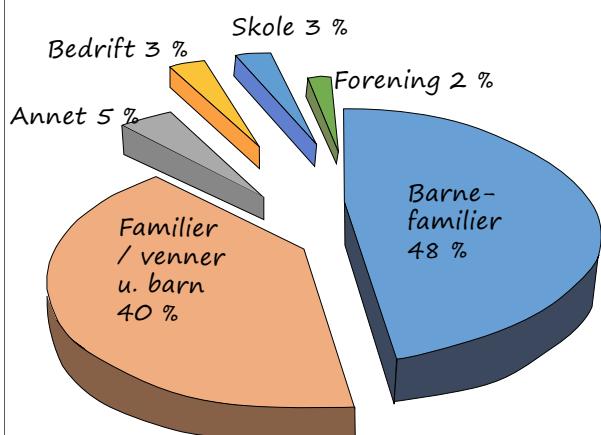
Belegg gjennom året

Naturlig nok er det i skoleferien belegget er høyest. I denne perioden var gjennomsnittlig belegg på 77 % og 15 hytter hadde et belegg på over 90 %. Våren hadde noe færre kystledbesøk enn de seneste årene, mens sensommeren og høsten skilte seg ut positivt i

forhold til tidligere sesonger, med flere overnattinger enn normalt.

Nye hytter

Kystled Oslofjorden vokser jevnt og trutt. Gjennom året har hyttene Erlingbua på Hernestangen i Asker, Krappeto og Sluseassistenten Nord, begge i Haldenkanalen, og Kunstnerleiligheten i Bogen, Sandefjord, kommet til. Hvor mye ressurser OF legger ned i nye hytter varierer. For Erlingbua har OF hatt ansvar for hele prosessen, helt fra søknader om bruksendring til oppussing av hytta. For de tre andre hyttene er det Haldenvassdragets Kanalselskap og Bogen Kunst- og Kulturhus som har stått for det praktiske. OF har sørget for å få hyttene inn i bookingsystemet og informert om tilbudet.

BARN – EN VIKTIG GRUPPE Mange av gjestene er barn, enten på tur med familien, skolen eller via en organisasjon.

Hyttene som åpnet

KUNSTNERLEILIGHETEN

I Bogen i Sandefjord åpnet Kunstnerleiligheten, rett ved kystledhytta Stabburet. På bildet Stine Greni fra OF sammen med Signe Elise Hultgren og styreleder Bjørn Vidar Hansen fra Bogen Kunst- og Kulturhus, som er en driverorganisasjon.

ERLINGBUA

I juni åpnet Erlingbua, en bitte liten hytte på Hernestangen i Drammensfjorden, Asker, hvor det fra før lå en populær kystledhytte. De to hyttene tett i tett ble oppkalt etter personlighetene Live og Erling, mor og sønn, som drev gårdsbruk på Hernestangen før i tiden. Hyttene er supre nettopp for små familier på tur. Bildet er fra åpningen.

SLUSEASSISTENTEN NORD Rett ved Brekke sluser i Haldenkanalen ligger denne hytta med to enheter, norddelen åpnet i mai, sørdelen i 2022. Haldenvassdragets kanalselskap er driverorganisasjon for begge de to nye hyttene i vassdraget.

KRAPPE TO For å komme opp til denne idyllen må man bruke kano opp tre km fra Brekke sluser i Halden. De første gjestene ankom i mai. Mer om Haldenkanalen på side 25

Et samarbeid mellom mange

Enten det er administrativt eller med praktiske oppgaver, er det mange personer som er involvert i kystleden. OFs oppgave blir å koordinere og sørge for at kystleden, på tross av store forskjeller mellom organisasjoner, eiere og de fysiske forskjellene mellom hyttene, blir det friluftstilbudet folk ønsker seg og også kjenner igjen fra hytte til hytte.

Eiere

Alle hyttene i Kystled Oslofjorden er steder som er gått ut av sin opprinnelige bruk, men fortsatt eies mange av hyttene av Kystverket, Forsvarsbygg, stiftelser og kommuner. Mange av eierne har en aktiv rolle i vedlikeholdet av bygningsmassen, inkludert finansiering. Ansvaret og hva de ulike eierne utfører av vedlikehold er svært varierende. OF eier også selv noen hytter, og har da ansvar for alt.

Driverorganisasjoner

Administrasjonen i OF er for liten til å ta hånd om alle oppgaver på samtlige hytter. I Kystled Oslofjorden var det i 2023 19 driverorganisasjoner. Disse består av kystlag, stiftelser og små foreninger som hvert år legger ned en betydelig frivillig innsats med skjøtsel av uteområdene, tilsyn, klargjøring og vedlikehold.

Tilsynsvakter

I indre fjord er hyttene ettersett av tilsynsvakter ansatt på timebasis i OF. Dette er også løsningen som er valgt noen andre steder. Totalt var det 23 tilsynsvakter ansatt i OF ved utgangen av 2023. Fire steder er det kommunene som eier hytta som stiller med tilsynsvakter. På de resterende hyttene er det driverorganisasjonene som har ansvar for tilsyn.

SAMARBEID Økonomisk støtte fra blant annet Sparebankstiftelsen DNB og Norsk Tipping skaper ringer i vannet. Støtten muliggjør spleiselag med engasjerte byggeiere, som her med Kystverket. F.v: Cathrine Restad-Hvalby, OF, Belinda B. Pedersen, Kystverket, og tilsynsvakt Tony Larsson på Fyrsteilene. Valg av materialer, teknikker, farger og uttrykk bidrar til levendegjøring av historien.

OPPFØLGING AV DRIVERORGANISASJONER Godt samarbeid og kontakt med organisasjonene som har ansvaret for de enkelte hyttene er viktig. Eivind Laxaa har ansvar for årlige evalueringsmøter. T.v Fra Svelvikstrømmen, Drammen, møte med Svelvik Museumsforening. I midten: Jakthytta og møte med Tjølling Jeger- og Fiskerforening, Skjærgårdstjenesten og representanter fra Larvik kommune. T.h: Møte med Gokstad kystlag på Gokstadholmen.

TILSYNSVAKTER Kystledhyttene blir passet på av dedikerte damer og menn som i tillegg til tilsyn ofte også utfører større og mindre vedlikeholdsoppgaver. Noen er ansatt i OF på timebasis, andre er ansatt i kommunene, og den siste gruppen er frivillige fra de forskjellige driverorganisasjonene. T.v.: Tore Rahn, Svartåshytta. Midten: Trond Bjærke og Sverre Strålberg, hyttene på Ommen og Søndre Langåra tåkeklokke. T.h.: Arne Lendl, Rødstua.

Vedlikehold

Gjennom året er det utført større vedlikeholdsoppgaver på flere av hyttene. For noen bygg OF leier har eierne vedlikehold-sansvar. På byggene OF har ansvar for, finansieres større vedlikeholdsoppgaver blant annet av gaver fra Sparebankstiftelsen DNB.

Den økonomiske støtten fra vedlikeholdsfondet gir oss muligheten til å gjennomføre tiltak på hyttene der behovene er størst. Dette kan være alt fra små prosjekter som å fjerne mose fra tak eller male en utedo, til store prosjekter som gir hyttene en betydelig oppgradering. I 2023 fikk blant annet kystledhytta Langgrunn en omfattende rehabilitering, hvor det ble laget nytt soverom, lagt nytt gulv i flere rom, vegger og tak ble malt, og gamle tømmervegger ble hentet frem.

REHABILITERING AV TAK Gamlegården på Håøya er en av flere hytter som har fått et større løft, og i fjor ble taket rehabilitert takket være støtten fra Sparebankstiftelsen DNB. Gamlegården er en av mange hytter med gamle materialer det er verd å ta vare på og sette i stand der det er mulig. Det eldste intakte vinduet på hytta har håndlaget glass fra slutten av 1700-tallet.

Bærekraft

Kystled Oslofjorden er utelukkende gjenbruk av bygninger. Selv om hyttene ofte renoveres før de blir en del av Kystled Oslofjorden, er standarden ut fra dagens krav nøktern. Det betyr at ressursbruken holdes så lav som mulig. Som kystledhytter får byggene nytt liv, som mange får glede av å bruke – kystled er delingsøkonomi i praksis. Sett i et arealperspektiv og vårt vanvittige forbruk av natur, er kystledens fotavtrykk lite. De største brukergruppene på hyttene er lokale, og oppholdet er kortreist. Robåter og kanoer, tilgang til kyststier og spektakulære turmål i nærheten av hytta og beliggenheter som inspirerer, bidrar til at gjestene fristes til aktiviteter som krever lite – enkelt friluftsliv som vandring eller en rotur er bærekraftig. OF har også et bevisst forhold til både hva som kjøpes inn av interiør, materialvalg og også hvordan områdene rundt hytta skjøttes med tanke på naturmangfold.

Kommende hytter

Bestyrerboligen

Et av våre største istandsettingsprosjekter er den flotte Bestyrerboligen på Persteila. Utvendig er det drevet skjøtsel, og arbeidet med tilrettelegging er i gang. Innvendig er alle flater pusset opp, pipene er renoverte og nytt toalettrom er på plass.

Mineverkstedet, Bergholmen

Den flotte friluftløya Bergholmen har allerede to populære kystledhytter, i bygg som stammer fra den historiske militære virksomheten på øya. Det tidligere mineverkstedet har nå blitt innredet med kjøkken, oppholdsrom og soverom og vil bli den tredje kystledhytta på øya når den åpner for utleie våren 2024.

BRUKTE MØBLER Da det fredede Homlungen fyr skulle få nye møbler, valgte vi å handle brukt. Med god hjelp fra Nils Knudsen, driver av Antikk & Design i Fredrikstad, ble fyret innredet med gjenbruksmøbler. På bildet møbelhandler Nils og Cathrine fra OF ombord i Skjærgårdstjenestens "Heia" på vei til fyret.

Hyttene som kommer

MINEVERKSTEDET er den tredje kystledhytta på herlige Bergholmen ved Oscarsborg, Frogn.

BESTYRERBOLIGEN Den stolte sveitservillaen på Persteila, Nesodden, er et av de mest omfattende prosjekter vi noen gang har startet på.

Kystled i Haldenkanalen

Er du glad i å padle kano, interessert i historiske steder eller er fascinert av sluser? Da bør du dra til en av de seks kystledhyttene ved Haldenkanalen!

KRAPPEO, NEDLAGTE SLUSER Krappeto åpnet som kystledhytte i mai. Her var det tidligere slusested, men slusene ble oversvømt da de nye slusene på Brekke ble bygget i 1924. Et opphold her er som å reise 100 år tilbake i tid, hvor man nærmest bor i et museum. T.v: Krappeto anno 1907 (fargelagt i Photoshop). T.h: Bading i de gamle slusene.

En reise til Haldenkanalen fører deg tilbake til en tid med tømmerfløting og slusing, der kanopadling og naturopplevelser er en del av turen. Langs kanalen er det seks hytter, med til sammen sju enheter. Haldenvassdragets Kanalselskap AS eier og drifter hyttene langs kanalen.

Haldenvassdraget strekker seg gjennom flere kommuner i Akershus og Østfold, fra Skulerud i nord til Tistedalen i Halden i sør. Vassdraget har sluser som er i drift, og strekningen er farbar med båt. Det gjør kanalen til et

eldorado for dem som er glad i kanopadling, ytterligere forsterket av at det er store skogområder som har stått urørt i lange tider. At det ble kystled så langt fra kysten var litt tilfeldig, men etter at Flagghytta åpnet i 2014, har flere og flere oppdaget at hyttene også her innbyr til et aktivt friluftsliv og har en kulturhistorie like spennende som kystledhyttene ved fjorden. Sånn sett er den største forskjellen vannets saltinnhold. Nye av året er Krappeto og en ny del i Sluseassistenten.

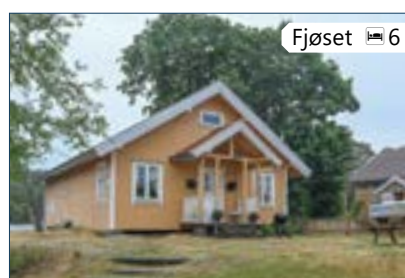
Det er kano på alle hyttene langs Haldenkanalen

Smia 6

Flagghytta 6

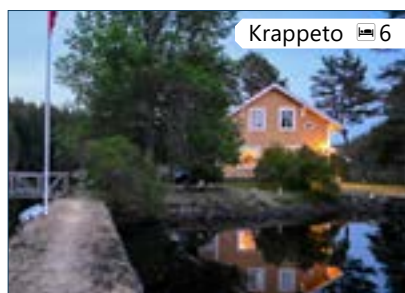
Fjøset 6

Sluseassistenten 6 + 6

Fløterhytta 4

Krappeto 6

Om kanalen

Haldenkanalen utgjør en 80 km del av Haldenvassdraget og var den første av Norges to kanaler med sluser, ferdigstilt i 1849. Den ble bygget for tømmerfløting, en virksomhet som opphørte i 1982. Tre sluseanlegg er restaurert og i drift, blant dem er Brekke sluser, som er det høyeste sluseanlegget i Nord-Europa. Haldenvassdragets kanalselskap drifter seks kystledhytter som alle kan bookes på oslofjorden.org

Kommet for å bli

Stillehavssøsters

Stillehavssøstersen har vært ansett som en utfordring for Oslofjorden i flere år. Negative konsekvenser til tross, positive effekter finnes. Likevel er det fortsatt viktig og mulig å holde arten i sjakk i avgrensede områder som ålegressenger og badestrender.

RYDDING, KUNNSKAP OG ORGANISERING OFs innsats mot stillehavssøsters skjer på flere måter. T.v: For å løse stillehavssøsters fra stein er det fysisk makt som gjelder. I midten.: Skjermdump fra en direktesending på TV2s God Morgen Norge - OFs kunnskap om stillehavssøsters er etterspurt. T.h.: Rydding av stillehavssøsters i verneområde, i samarbeid med Marinreparatørene.

Kunnskapsspredning

OF har hatt opplæring i østersrydding med kommunalt ansatte i Ås, Oslo og Hvaler.

På disse arrangementene kombineres teori med praktisk rydding. Også Klima- og miljødepartementet (KLD) har deltatt på en slik

sesjon, i forbindelse med Asker kommunes presentasjon av sitt temaplanarbeid for artsavdelingen i KLD.

Hvert år mottar OF flere henvendelser fra medier som ønsker generell kunnskap om stillehavssøsters, dens konsekvenser og mulige tiltak. OF bidro tidlig med å spre kunnskap om arten, inklusiv hvordan den kan holdes i sjakk i avgrensede områder.

IMPORTERT ART

Stillehavssøsters ble importert til Norge for oppdrett på 1970-tallet. I 1980 ble det dokumentert reproduserende bestander i områdene rundt anleggene. For over 20 år siden dokumenterte man større, forvillede og reproduserende bestander, langt unna oppdrett, i Sandefjord - en ny fremmed art, "kommet for å bli". For 15 år siden ble stillehavssøsters dokumentert i Indre Oslofjord. For å holde en strand fri for østers er det avgjørende med årlige tiltak.

Kartlegginger og profesjonelle skjøtselstiltak

Størstedelen av OFs innsats har i 2023 vært i Indre Oslofjord og Viken.

I samarbeid med Oslo kommune har OF kartlagt stillehavssøsters på badestrender i Oslo. I Asker har vi ryddet østers i utvalgte verneområder sammen med Marinreparatørene. Rydding i verneområder er profesjonelle skjøtselstiltak, uten bruk av dugnadsinnsats.

Økonomisk kompensasjon

Stadig flere kommuner tilbyr frivillige lag og foreninger økonomisk kompensasjon for å rydde en strand for stillehavssøsters. OF har i 2023 arrangert åtte slike aksjoner på oppdrag for Asker. I Oslo har kommunen selv arrangert plukkeaksjonene.

15 tonn

Gjennom forskjellig former for innsats har det i Indre Oslofjord blitt fjernet over 15 tonn stillehavssøsters fra badestrender og områder med særlig viktige naturverdier. De plukkede skjellene har blitt hentet av Lindum gjenvinning, for produksjon av kalkholdig jordmasse.

Felles mottaksløsning

Hvordan man kvitter seg med plukkede stillehavssøsters har vært en utfordring. Løsningene som har blitt valgt har vært forskjellige fra kommune til kommune. OF har lenge ønsket en fellesordning for mottak av skjell, uavhengig av kommunegrensene. En slik felles ordning, med mottak på Lindum i Drammen, ble etablert av et nettverk av bedrifter som kaller seg No17, i samarbeid med Lindum gjenvinning, OF og flere Viken-kommuner. Skjellene gjennomgår drenering og tørking, før de vales og blandes med restmasse fra lokal skogsdrift. Bærum kommune planlegger å bruke produktet som bufferjord mellom næringsrik jord og områder med det som kalles åpen grunnlendt kalkmark. Dette er en naturtype man finner i oslofjordområdet, og er ansett som svært viktig for naturmangfoldet. Mange rødlistede arter har dette som leveområde.

I Ytre Oslofjord har Vestfold og Telemark fylkeskommune ledet Østersdugnaden. 17,5 tonn stillehavssøsters ble resultatet av årets ryddeaksjoner. De plukkede skjellene har blitt samlet ved Melsom vgs., for produksjon av kalkmaling og -mørtel, som brukes på historiske bygg.

Dørstokkart

Havnespy

Havnespy, også kjent som japansk sjøpung, er en marin fremmedart. Den er foreløpig ikke registrert i Oslofjorden, men er oppdaget bl.a. på Koster, rett sør for Hvaler.

Har du mistanke om havnespy?

Meld fra på

www.dugnadforhavet.no

Havnespy er en ny art, som kan etablere seg og fortrenge stedeagne arter. På oppdrag fra Miljødirektoratet har vi jobbet for å hindre spredning til Oslofjorden, samt overvåket områder der det er størst sannsynlighet for at arten kan etablere seg.

Vi har arbeidet med to innsatsområder:

1. Informasjon rettet mot båteiere, fiskere og padlere

For å oppdage at arten har etablert seg må folk som ferdes ute kjenne den igjen og vite hvor man skal varsle, men også ha kunnskap om tiltak som kan bidra til å hindre spredning.

MED ROV Bård Henrik Vikerheim, Skjærgårdstjenesten på Hvaler, sjekker havbunnen for havnespy.

SPRES RASKT En koloni med havnespy kan ellevedoble størrelsen på 14 dager og fortrenge andre arter på sjøbunnen. Funn i Norge og Sverige har blitt gjort på mellom 5 og 20 meters dyp. Foto: Rudolf Svensen/Havforskningsinstituttet

I samarbeid med Havforskningsinstituttet har vi gjennomført to åpne webinarer og flere informasjonsmøter med båt- og dykkerforeninger som er aktive brukere av fjorden. Vi har også delt informasjon om havnespy i egne kanaler.

2. Skjærgårdstjenesten

Alle enhetene i Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden har blitt oppfordret til å se etter havnespy når de er ute og håndterer badebøyer, badeflåter, badetrapper og faste bryggeinstallasjoner. Noen av dem har egen ROV. Skjærgårdstjenesten har gjennom fått opplæring i artsidentifisering. Hvaler-enheten har gjennomført ROV-kartlegginger på utvalgte områder i Hvaler-skjærgården.

Et samarbeid med mange

Informasjonstiltak og overvåkning ble gjennomført i samarbeid med Havforskningsinstituttet. Deltakerne inkluderte Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden, Fredrikstad sportsdykkerklubb, Norges Dykkerforbund, KNBF, Ytre Hvaler nasjonalpark, Færder nasjonalpark og Hvalfangstmuseet i Sandefjord.

Tiltaket støttet opp om Miljødirektoratets overvåkning og informasjonsarbeid på havnespy, og mottok tilskudd fra Miljødirektoratet og Viken fylkeskommune.

Unngå spredning

Det viktigste du kan gjøre for å hindre spredning av havnespy er å sjekke båt og utstyr jevnlig, og rengjøre det hvis det har ligget ute i sjøen over lengre tid. Har du vært i et område med kjent forekomst er det spesielt viktig. Havnespy dør ved uttørring i løpet av én uke, eller ved kontakt med ferskvann i minst seks timer. Tiltak må skje på en måte som i seg selv ikke bidrar til spredning.

Det er viktig at kommuner og havneiere i de berørte områdene bidrar med lett tilgjengelig informasjon om risikoen og hva man kan gjøre for å begrense spredning.

FISKEREDSKAP Havnespy på teine på havnbunnen. Foto: Ole Christian Meldahl

På alle strender ...

EPS – eller isopor, om du vil

Noe av det vi finner mest av når vi rydder strender er det de fleste kaller «isopor». Vi kaller det EPS. Dette finnes i en mengde former og brukes på mange forskjellige felt. Vi har tatt et initiativ for å få bedre oversikt over problemet og å identifisere kildene.

”Alle som har ryddet strender grundig har forbannet seg over isoporkuler. Når du først har oppdaget dem, ser du dem overalt, og du kan bruke evigheter på en kvadratmeter, og fortsatt finner du flere og flere ...”

HVA ER EPS?

EPS – ekspandert polystyren, har vært i bruk i over 50 år. På grunn av dets allsidighet, ytelse og lave pris, finnes det i mange vanlige produkter. Dette inkluderer produkter som brukes i, på og ved fjorden. At det er ekspandert betyr at plasten inneholder mye luft og har lav vekt, som gjør at det både flyter og isolerer. Dette er materialer som brukes i bygg og anlegg, akvakultur, pongtonger, flytebøyer og emballasje. Når EPS havner på avveie vil den under lite påvirkning ha svært lang nedbrytningstid, men om den utsettes for direkte sollys eller mekanisk slitasje i sjøen eller strandsonen, vil den raskt smuldre opp i små biter som er nesten umulige å rydde. De kan også lett forveksles som mat av marine organismer og fugler.

SLITES Gunhild Vigdisdatter har vært engasjert av OF for å kartlegge områder for EPS og XPS i kommunene Moss, Råde, Fredrikstad og Hvaler. Bildet viser EPS-klosser som ligger løst i strandkanten. Under klossene (innfelt) er det løse kuler som har blitt slitt av.

Småbåthavner er en stor kilde til plastforurensning

Gjennom kartlegging og analyser fra ryddeaksjoner har vi samlet mer informasjon om mengde, sammensetning og sannsynlige kilder. I 2023 har OF kartlagt ekspandert plast i kommunene Moss, Råde, Fredrikstad og Hvaler. På alle steder hvor vi har gjennomført kartlegging har vi funnet EPS. Det vi finner alle mest av er deler og fragmenter som har sitt opphav fra båttopplag og brygger.

Fire hovedkilder

- **Bygg/anlegg** I et flertall av alle konstruksjoner etter 1950 er det EPS i en eller annen form, også i nye. Siden materialet er så lett, kan kildene ligge langt unna, også langt fra sjøen. Havner det på bakken vil bekker og elver kunne føre det frem til sjø.
- **Båttopplag/brygge** EPS brukes mye i båtthavner. Eksempler er til flyteelementer både for brygger og utriggere, mange benytter også produktet som støtte for båter på land.
- **Fiskeri/akvakultur** Kasser laget av isopor brukes både til oppbevaring av fisk og utstyr. Kassene, eller deler av dem, er et vanlig funn på de fleste strender. Produktet brukes også for å gi oppdrift til f.eks. garn, og som markører på overflaten.
- **Personlig forbruk/teknisk emballasje** Innenfor denne kategorien er det utallige bruksområder som strekker seg fra emballasje for mat til transportbeskyttelse til produkter for industri.

LEKKASJE Plastbeskyttelsen på en flyter til en flytebrygge har sprukket og isoporkuler lekker ut.

Forslag til tiltak

- **Tydelige regler for byggeplasser** Samarbeid med Byggenæringens Landsforening bør etableres. Så lenge materialet er sortert kan produsentene få det tilbake i verdikjeden. Dette vil bidra til å forhindre forsøpling og øke bruken av resirkulert EPS og XPS.
- **Forbud mot å bruke flyteelementer med åpen EPS og XPS** i flytebrygger og hjemmelagde bøyer/flaggbøyer relatert til fiske.
- **Sette krav til eiere av bryggeanlegg** om at brygger med flyteelementer som inneholder EPS, og som er kapslet inn i hardplast eller glassfiber, må vedlikeholdes jevnlig. Ødelagte flyteelementer bør skiftes ut.
- **Forbud mot å bruke EPS-blokker som «båtkrybber» under opplag.** Disse blir ofte liggende igjen på stranden/i naturen. Når disse utsettes for vær/vind/slitasje fragmenteres de opp i mindre biter som havner på avveie.

STORE MENGDER På eksponerte steder samles det opp store mengder EPS.

UTE LENGE Mye av det som ryddes bærer preg av lang tid utendørs.

ÅPENT I SJØ Fortsatt har mange flytebrygger flytere med ubeskyttet EPS.

Overalt

Ekspandert plast finnes overalt! Selv om det ikke alltid er store mengder, finner man mindre biter (som isoporkuler) så godt som alle steder. I tillegg finner vi betydelige mengder av ulike typer skumplastløsninger på avveie i naturen. Jo mer som kartlegges, jo flere kategorier/kilder oppdages. Et eksempel er de forskjellige typer flyteelementer som benyttes til bryggeanlegg. Da vi begynte kartleggingen antok vi at flytere av åpen EPS var den store synderen.

Kartleggingen viste at flere forskjellige typer elementer som er utsatt for mekanisk slitasje og støtskader igjen fører til at EPS blir åpent eksponert for sjøen. For eksempel kan glassfiberbelegg slites vekk, plastkapsler som stenger «innfyllshull» sprekke eller betong slites eller knekke av pga. slitasje eller støt. Det er også mange provisoriske løsninger, der privatpersoner har laget flyteelementer av ren isopor.

Samarbeid og egeninnsats

Kartleggingene er gjennomført av OF i samarbeid med Skjærgårdstjenesten i Fredrikstad, Fredrikstad kommune, Skjærgårdstjenesten i Hvaler, Sarpsborg og Halden og EPS-foreningen. Miljødirektoratet og Viken fylkeskommune har bidratt med finansieringen, men OF har også lagt ned betydelig egeninnsats. Frivillige fra Miljøstiftelsen Elv og Hav har bistått med innsamlet avfall til analyse. I forbindelse med kartleggingene er også flere strender blitt ryddet for marin forsøpling.

Krafttak for en renere Oslofjord

Mye av vår innsats for å redusere mengden og tilførsel av plast og annen marin forurensning er organisert under prosjektet Krafttak for en renere Oslofjord.

FORSVARSSOMRÅDE Tilbake fra rydding på Rauer i Fredrikstad. Ryddeaksjonen skjedde i samarbeid med Skjærgårdstjenesten og Forsvarsbygg.

PLASTREIR Mange fugler dør fordi de setter seg fast i plast, også i eget reir. Her fra rydding i fuglevernomsråde i Færder nasjonalpark.

Opprydding i verne- og forsvarsområder

Områder med ferdselsrestriksjoner har også tilsig av søppel. OF både rydder og organiserer ryddingen av disse områdene.

Krafttak for en renere Oslofjord

skal bidra til

- Rydding av marint avfall i fuglevern- og forsvarsområder
- Rydding av plast langs urbane elver
- Organisering av frivillig strandrydding
- Fjerning av eierløse kasserte fritidsbåter (vrakbåter) og store gjenstander.

Tiltakene er støttet av Miljødirektoratet.

Forsvarsområder

Forsvaret har fortsatt områder rundt i fjorden der militær aktivitet pågår. Ilandstigningsforbud og liten aktivitet, er grunner til at flere av forsvarsøyene kanskje er blant de mest urørte og unike øyene i Oslofjorden. Rydding i slike områder må godkjennes av Forsvarsbygg, og det tillates ikke bruk av dugnad.

Skjærgårdstjenestens enheter i Fredrikstad, Hvaler og Moss og Forsvarsbygg har bistått med sine båter og sitt mannskap i forbindelse med ryddeaksjonene på forsvarsøyene, mens OF har hatt egne ansatte med på ryddeaksjoner. Områdene Rauer, Dypeklo, Oscarsborg, Mellomøya og Østøya er ryddet.

Fuglevernomsråder

Det er mange områder fuglene bør få ha i fred. Ofte er dette eksponerte områder hvor det også driver inn mye søppel. For at fuglene skal få ro i hekketiden, er det ferdselsrestriksjoner i områdene. Det betyr at rydding må skje så tidlig på våren eller sent på høsten at fuglene ikke oppholder seg i området. En tilleggsutfordring er at med klimaendringer skjer hekking både tidligere på våren, men også senere på høsten.

Store avstander, krevende ryddeterreng, eksponert kyst og mye småplast preger mange av områdene. Særlig eksponerte punkter fungerer som oppsamlingssteder for marint avfall. Det gjør ryddingen vanskelig og krever spesielt tilpasset utstyr. En forutsetning er at ryddemannskapet har erfaring og kompetanse.

Vrakbåter – et miljøproblem

Utrangerte inneholder store mengder plast og skadelige kjemikalier. OF har lenge vært involvert gjennom kartlegging, sikring og fjerning av vrak og bevisstgjøring av problemet.

Rådgiver og samarbeid

Etter å ha jobbet med problemstillingen i mange år har OF bred kompetanse på vrakbåter. Kompetansen har gjort oss i stand til å bistå kommunene med kartlegginger, sikring av båter og også til å gi råd rundt jussen for å få båter fjernet og kondemnert.

Kunnskapsformidler

Kunnskap har blitt formidlet flere steder gjennom foredrag utover året, bl.a. på Hold Norge Rent-konferansen der vi også hadde en praktisk del på kaia i Sandvika. OF har også stått for kunnskapsformidling utenfor «vårt» område for alle kommunene mellom Kragerø til Farsund, inkludert Skjærgårdstjenesten og Statens Naturoppsyn.

Kartlegging

Mange kommuner har brukt OF som ressurs for å identifisere og rapportere inn vrakbåter. Vi har vært en del

av lekter-prosjektet til Kambo Marina. Dette prosjektet satte ny rekord i 2023, med ca. 1000 tonn innsamlede vrakbåter.

Nasjonalt båtregister

I flere år har vi sagt at for å begrense problemet med vrakbåter, er det avgjørende å få på plass et pliktig nasjonalt båtregister. Så også i 2023. På slutten av året var det indikasjoner på at dette sannsynligvis vil komme på plass.

ENGASJERTE PANELDELTAKERE:

F.v. Espen Søylen fra OF, ordførere Lene Conradi, Asker, og Cathrine Kjenner Forsland, Nesodden, Bjørn Heidenstrøm fra OF, Martin Stener, miljørådgiver Nesodden, generalsekretær i Båtforbundet, Stig Hvide Smith, og Sveinar Kildal fra Kambo Marina.

KUNNSKAPSFORMIDLING
Bjørn Heidenstrøm fra OF deler erfaringer om vrakbåter på Hold Norge Rents konferanse i Sandvika.

Urbane elver

Elver er en stor kilde til marin forurensning, spesielt de som renner gjennom tett befolkede områder.

Prosjektet har ryddet og analysert søppel fra de nedre delene av elvene Evjebekken, Veumbekken, Seutelva og Tista i Fredrikstad og Halden. Disse ble valgt fordi de renner gjennom folketette områder. OF har koordinert frivillige ryddeaksjoner. I Fredrikstad har Miljøstiftelsen Elv og Hav bistått i planleggingen og gjennomføringen.

Alt ryddet avfall ble analysert av avfallseksperter fra MEPEX og OF, og sammensetning, alder, opprinnelse og sannsynlige kilder har blitt identifisert.

KUNNSKAP OM KILDENE Elver ryddes ikke systematisk, og kunnskap om søppelkildene er begrenset. Analyse av søppel fra urbane elver bidrar til større bevissthet rundt hva som er kildene.

Organisering av

Frivillig strandrydding

OF og Skjærgårdstjenesten samarbeider med mange frivillige og semi-profesjonelle aktører.

STRANDRYDDEUKE Rydding av Fløyholen på Hvaler. Foto: Skjærgårdstjenesten Hvaler

Oppryddingstiltak og ryddeaksjoner har blitt utført av OF, fylkeskommuner, kommuner, avfallsselskaper, driftsenhetene i Skjærgårdstjenesten, frivillige lag og foreninger og allmennheten. Samarbeidet foregår gjennom dialog og direkte kontakt, konkrete ryddeaksjoner og innsamlinger.

To aksjoner fra året:

«Verdens Havdag»

I forbindelse med FNs internasjonale dag for verdens hav («Verdens Havdag»), organiserte OF og Hold Norge Rent en stor strandryddeaksjon i Drammensfjorden. Foruten arrangørene, deltok bl.a. Skjærgårdstjenesten, Redningselskapet, Drammen Havn og KIA Norge. Totalt var over 50 personer med på ryddedugnad. 200 fulle strandryddesekker, i tillegg til flere store, uhåndterlige gjenstander som traktordekk, ble ryddet denne dagen. Både radio og TV laget innslag fra aksjonen.

Strandryddeuka

I samarbeid med Skjærgårdstjenesten på Hvaler, Skjærgårdstjenesten i Fredrikstad, Hold Norge Rent og Miljøstiftelsen Elv og Hav, arrangerte OF kickoff for Strandryddeuka i Norge 8. september på Hvaler. Over 30 frivillige strandryddere deltok og CleanSounds overrasket med hemmelig artist, for å takke alle frivillige strandryddere for den innsatsen de legger ned for et renere hav.

CLEANSOUNDS Strandrydderne på Fløyholmen fikk med en konsert med Henning Kvitnes som takk for innsatsen. Foto: Skjærgårdstjenesten Hvaler

Kunnskap om

Marin forsøpling

Ved kartlegginger og ryddeaksjoner inngår ofte analyse av avfallet. Etter hvert har vi tilegnet oss mye erfaring med søppelanalyse, og har god oversikt over hva søppelet vi finner har vært brukt til. I Slemmestad har vi et eget analyseverksted. Det ble brukt under Hold Norge Rents konferanse, der vi delte erfaringer med andre strandryddere. Et spørsmål det ble jobbet med var hvorvidt et produkts design kan redusere risikoen for at produktet kommer på avveie.

FORSØPLINGSLIVSLØPET Under Hold Norge Rents landskonferanse hadde OF ansvar for en arbeidsgruppe, som bl.a. jobbet med ulike kilder og spørsmålet om design kan bidra til mindre søppel på avveier.

Det virker!

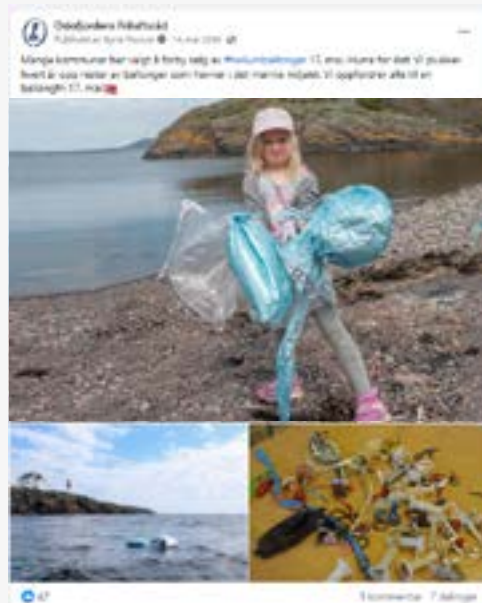
Q-tips utgjorde 4 % av søppelet i 2012 mot 0,3 % våren 2023. Her ser vi kanskje effekten av at q-tips i plast ikke lenger selges, og kanskje folk har blitt flinkere til ikke å benytte den som søppelkasse?

Ballonger utgjorde 2,5 % av søppelet i 2012 mot 0,7 % i 2023. Mange kommuner har innført ballongforbud på 17. mai, og kanskje er det mindre ballongbruk på store arrangement og fra «partybåter»?

Vi ser en nedadgående trend også for **plastbestikk og sugerør** samt korker og lokk, men ikke i samme grad som for ballonger og q-tips.

Dette blir spennende å følge videre, og nettopp det å følge en strand og se hvordan antall og typer gjenstander varierer over tid er noe av det mest nyttige med OSPAR-registreringer.

Kilde: Data fra OSPAR-registreringer 2012-2023

BALLONGSLIPP SKJER MYE SJELDNERE Facebook-innlegg fra 2018. Inntil da fant vi både rester av og hele ballonger, men de siste åra har dette nesten forsvunnet. Vi tror det skyldes at folk har blitt mer bevisste.

Jakten på kildene

OSPAR-stranda på Akerøya

Siden 2011 har OF på oppdrag fra Miljødirektoratet hatt ansvar for å overvåke tilsig av marint avfall på en 100 meter lang strand på Akerøya.

REFERANSESTRAND Denne stranda på Akerøya i Ytre Hvaler nasjonalpark, er kildegrunnlag for europeisk søppelstatistikk. OF rydder og analyserer søppelet hvert år.

I over 10 år har OF sammen med Skjærgårdstjenesten på Hvaler, Ytre Hvaler nasjonalpark, Østfold fylkeskommune og Statens Naturoppsyn ryddet, sortert og registrert marint avfall på Akerøya. Senter mot marin forsøpling (Marfo) overtok ansvaret for OSPAR-strendene i Norge i 2022, og fra 2023 fikk OF i oppdrag fra Marfo om å rydde og registrere marint avfall fra stranda på Akerøya to ganger i året. Dette ble

gjennomført av OF og Skjærgårdstjenesten i mai og september.

Stranda på Akerøya har hatt mindre søppel de siste fire årene enn før 2020, men det er vanskelig å si om dette er tilfeldig eller en trend. Vær og vind gjennom vinteren har mye å si for hva som ender opp på stranda. Det er samme type gjenstander som topper søppelstatistikken, men vi ser endringer i noen kategorier vi bruker i OSPAR-registreringen.

Rydd Norge

Kjøper du plastpose? Takk for ditt bidrag!

Rydd Norge-programmet er Norges første nasjonale ryddeprogram. Det ble etablert og ledes av Handelens Miljøfond som finansieres av avgiften på plastposer. Gjennom Rydd Norge-programmet er ca. 40 prosent av den ytre kystlinjen ryddet for marint avfall. Vanskelig tilgjengelige områder, natur som ikke tidligere er ryddet, og områder med sårbar natur og dyreliv har vært prioritert. Ryddingen er organisert gjennom tilbudskonkurranser, der virksomheter kan levere tilbud på ulike regionale oppdrag.

I regionen Oslo, Viken og Vestfold og Telemark har OF utarbeidet ryddeplan og hatt det administrative ansvaret. Gjennom tre år med rydding har ryddeaktørene Frelsesarmeens rusomsorg, Elv og Hav, Kulturlandskaperne og Gea Norvegica Geopark samlet inn ca. 85 000 kg avfall. 750 km kystlinje er ryddet.

PLASTPOSE Når du kjøper plastpose går et bidrag til strandrydding. Denne er kjøpt før ordningen ble innført.

Kulturlandskapsskolen

En arena for utveksling av kunnskap og erfaringer.

Skoleklasser

Det har vært gjennomført flere arrangementer for skoleklasser. 615 elever fra 17 ulike skoler i Færder og Tønsberg har deltatt. Temaer har vært praktisk skjøtsel, inkludert fjerning av fremmedarter/planter, læring og bekjentskap med både rødlistearter og nyttevekster. Snekring av insektshotell har også vært en oppgave. Kursene har gått over 24 dager og ble gjennomført ved Karlsvika og Krøkle friområder i

henholdsvis Tønsberg og Færder, i samarbeid med Besøksenteret for Færder nasjonalpark.

Kurs og praktiske samlinger med skjøtsel

Det har vært gjennomført 13 ulike samlinger knyttet til skjøtsel av utvalgte naturtyper, prioriterte og rødlistede arter, praktiske skjøtseldugnader og ferieaktiviteter for barn i 10 kommuner, med totalt 220 deltakere.

KURS OG DUGNADER: Ø.v.: Kurs i tørrmuring, Karlsvika, Tønsberg. Ø.h.: Skoleelever holder rundt en hul eik, også Karlsvika. N.v.: Tungt fysisk dugnadsarbeid med fjerning av "krypeiner", Vestre Flatskjær, Fredrikstad. N.h.: Kurs i hule eiker, Kaupang, Larvik.

Fakta om kulturlandskapsskolen

Kulturlandskapsskolen jobber for bedre praktisk vedlikehold, nettverksbygging og frivillig arbeid dedikert til bevaring av kulturlandskapet og biologisk mangfold. Noen kurs og samlinger retter seg mot skoleklasser, noen mot frivillige og noen mot offentlige aktører. OF er ansvarlig for planlegging og gjennomføring.

Finansiering

Sparebankstiftelsen DNB, Statsforvalterne.

Kunnskap om utvalgte og viktige naturtyper og prioriterte arter, gjennomførte kurs/samlinger:

- Kystlynghei
- Åpen grunnlendt kalkmark
- Hule eiker
- Slåttemark

Prioritert art

- Dragehode

Opplegg er gjennomført sammen med gode samarbeidspartnere:

- Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen
- Østfold Botaniske Forening
- Besøksenter Færder nasjonalpark
- Kirkens Bymisjon i Tønsberg
- Verket og Bogen vel, Asker
- Natur og Ungdom, Nesodden
- Naturhistorisk museum, Univ. i Oslo
- Stiftelsen Biofokus
- Skjærgårdstjenesten i Fredrikstad og Færder
- **DNT:**
Larvik og Omegn, Oslo og Omegn
- **Kommuner:**
Larvik, Nesodden, Ås, Fredrikstad, Tønsberg, Færder og Asker

På tvers av kommunegrenser:

Bærekraftig friluftsliv

Helhetlig planlegging, besøksstrategier og forvaltningsplaner skal løfte friluftslivet.

PILOTER Skogsborg, Asker, og Bergholmen, Frogn, er piloter for hvordan friluftslivet kan organiseres over kommunegrenser.

Foto: Paul Hugson/Visit Drøbak

Øyene og friområdene i Oslofjorden er store rekreasjons- og friluftslivsressurser. Manglende koordinering av aktører og persontransport begrenser mulighetene for å kunne bruke områdene til friluftsliv. Mange områder er i prinsippet tilgjengelig for allmennheten, men i virkeligheten har de sterkt begrenset bruk. I praksis favoriseres innbyggere med egen båt. Tilbudet til personer med funksjonsnedsettelse er også nærmest fraværende.

Samarbeid på tvers av kommunegrenser

I samarbeid med kommunene Asker og Frogn, har vi som mål og legge til rette for mer bærekraftig friluftsliv på tvers av kommunegrensene. Ved helhetlig

planlegging skal vi bidra til at øyer og friområder ved fjorden gjøres mest mulig tilgjengelig for alle. For å sikre at fremtidig bruk ikke går på bekostning av naturverdier eller skaper brukerkonflikter, skal vi utarbeide besøksstrategi og forvaltningsplaner for områdene.

Prosjektet dekker først og fremst områdene i «Vestfjorden», mellom kommunene Frogn/ Nesodden og Asker.

Piloter

Gjennom samarbeid med ulike aktører, skal det utvikles levedyktige nettverk og piloter på Bergholmen i Frogn og Skogsborg i Asker. Pilotene skal bidra til økt ferie- og fritidstilbud og nærfriluftsliv

for alle brukergrupper, spesielt for folk med ulik sosioøkonomisk status og bevegelighetsutfordringer.

Rekreasjon og friluftsliv – hele året

Skogsborg og Bergholmen skal hovedsakelig være steder for rekreasjon og friluftsliv. Ved å etablere samarbeid med ulike aktører, ser vi muligheter for å kunne mobilisere ressurser som kan utnytte og ta vare på både bygningsmasse og områder. Målet er å utløse synergieffekter, gjennom bedre samordning, både til investeringer og drift. Ved bred deltagelse av flere aktører, vil det være mulig å tilby trygge helårsaktiviteter for mange brukergrupper, og samtidig sikre ivaretagelse av natur- og friluftslivsverdiene.

Kyststier

For kommunene kan forbedringer av kyststien være ressurskrevende. To prosjekter bidrar til å gjøre det lettere.

Friluftslivets ferdsselsårer

Det har vært stort engasjement rundt gjennomgående ferdsselsårer som kyststier i år. Prosjektet «Friluftslivets ferdsselsårer» der kommunene skal lage planer for stier og turveier, er i sitt femte år, og et ledd i å nå regjeringens mål om at flere skal drive med friluftsliv i hverdagen. OF er delaktig både i Viken og i Vestfold, gjennom engasjementet i fylkeskommunene og hovedsakelig gjennom kartlegging av tilgjengelighet til

friluftsområder og turveier. Lange strekninger av kyststi, nedlagte jernbanestrekninger og pilegrimsled i både Vestfold og Viken har blitt kartlagt og flere er godt tilgjengelige for rullestolbrukere og synshemmede. Utvalgte strekninger er laget til turforslag av OF og ligger på ut.no.

Juridisk bistand i strandsonen

Tilbudet fra Miljødirektoratet om juridisk bistand benyttes av mange kommuner og fører til stadig nye fremskritt i kyststiarbeidet.

VÅRTUR Kyststien ved Ødegården i Larvik.

Tilrettelegging for friluftslivet

Opp gjennom årene er mange friområder sikret av OF. Selv om de fleste i dag tas hånd om av Skjærgårdstjenesten, drifter og forvalter OF fortsatt noen selv.

KYSTSTIEN I LARVIK En klopp i et fuktig parti av kyststien i Guslandsutmarka.

FRILUFTSHUSET PÅ STORESAND Nye sittegrupper er satt ut på Storesand.

Eksempler på tilrettelegginger gjennom året:

Døvika på Hvaler

En lokalt mye brukt sand- og badestrand ved Døvika var i ferd med å gro igjen med rynkerose. Stranda er nå ryddet og det er satt ut bålpanner i området. Arbeider med å oppføre en gapahuk er påbegynt.

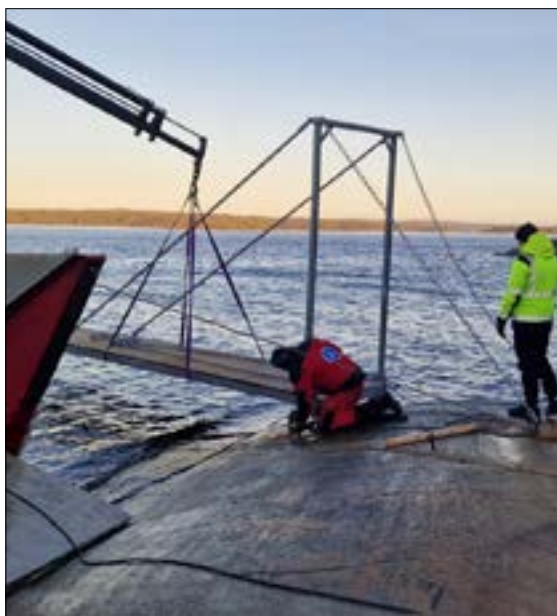
«Usynlig» arbeid

Det brukes mye tid på å utarbeide forvaltningsplaner, skaffe finansiering og planlegge og søke dispensasjon for nødvendige tiltak på friområdene. Mye av arbeidet skjer i samarbeid med våre medlemskommuner.

Andre tiltak på Hvaler

Det er bl.a. satt ut bordbenker og dyp-oppsamlere ved besøks-senteret på Storesand.

På Kjeppingene er en gammel tønsbergbrygge skiftet ut. Her er det også satt ut bålpanner folk kan bruke i stedet for å brenne bål på steder som kan skade svaberget.

TØNSBERGBRYGGE Østre Kjeppingene: Ny tønsbergbrygge erstatter den gamle.

Vestfold

Moutmarka i Færder og Nevlunghavnstranda, Bramskjæra, Guslandsutmarka, Herfellodden og Fokksund i Larvik er alle friområder OF har ansvar for. Her er toaletter og gangbruer utbedret. Langs kyststien i Brunlanes i Larvik er det foretatt omfattende rydding av vegetasjon og i fuktige partier er det lagt klopper.

Friområder i indre fjord

Ommen og Steilene i Nesodden har fått et løft. På Ommen er utedoene blitt rustet opp, og en utevask ved vannpumpa er tilrettelagt for å gjøre den både mer hygienisk og lettere å bruke. Persteilene og Landsteilene har fått turvei tilrettelagt for rullestol fra fergeleiet til fabrikkbygningen og HC-toalettene.

NYTT OG GAMMELT Eltornstranda, Asker.
Ny sitteplass på gammel grunnmur.

Etter flere år med planer om padlehuk på Eltornstranda i Asker skalerte OF ned tiltakene til å omfatte en rasteplass i nordenden av området. I opprydningen av jernskrap og søppel i den gamle grunnmuren dukket et murgulv frem. Med bordbenker og grillplass er dette blitt en fin oppholdsplass med nydelig utsikt over fjorden.

Sandpollens gamle stupebrett har blitt oppgradert og sikret for trygg bruk i fremtiden. Det er også utført en marinbiologisk undersøkelse utenfor bryggene innenfor moloken. Det ble ikke funnet ålegress eller andre rødlistede arter noe som muliggjør montering av utriggere på brygga for å kunne ta imot flere båter.

MEST TID PÅ LÅGØYA

OF har tre ansatte som jobber med praktiske oppgaver. Mest tid ble brukt på å oppgradere Lågøya. Ø.v.: **STILASFRAKT** Arbeidsbåten vår "Spleis" fraktet stilas til og fra øya. Mannskapet, dvs. Ole, Ståle og Kjetil, stod for det meste av transporten rundt på øya. Ø.h.: **ILDSTED** Alle hyttene har fått nye vedovner. Både nye og gamle måtte håndteres. N.v.: **KOMFYR** Nye gasskomfyrer på vei med Spleis. N.h.: **HUSKER** Nytt huskestativ erstatter det gamle.

Mer om Lågøya på neste side.

Steder å fortøye Svaibøyer

For enkelt og sikker fortøyning tilbyr vi svaibøyer til båtfolket.

OF drifter 53 svaibøyer. Det har vært gjennomført et omfattende tilsyns- og vedlikeholdsarbeid, og alle bøyer blir sjekket og vedlikeholdt før neste sesong. Vi utfører mye av vedlikeholdet med bruk av interne ressurser. Skjærgårdstjenesten bistår ved behov. Inntektene fra salg av vimpler bidrar til at svaibøyene vedlikeholdes og at ordningen utvikles.

Ny bøye

Det ble lagt ut en ny bøye. Den kom i Hankøundet i Fredrikstad, et mye brukt utfartsområde for båtfolket.

SVAIBØYER T.v.: Bøya i Dragsund, Frogne, sjekkes.
T.h.: Ny bøye klargjøres for Hankøundet i Fredrikstad.

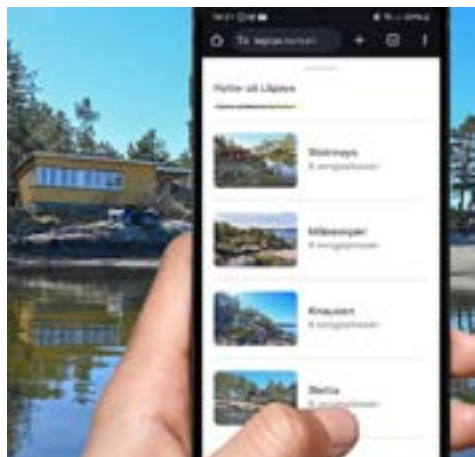
ØY FOR FOLKET! Rundt bilde: Tre ordførere åpner øya: Cathrine Kjenner Forsland, Nesodden, Hans Kristian Raanaas, Frogn og Lene Conradi, Asker, stod for den offisielle åpningen. Foto: Linn Holstad Hines/DNT.
Stort bilde: Ytterligere tre sentrale personer – Henning Wikborg, daglig leder DNT Oslo og Omegn (t.v.), André Støylen, direktør i Sparebankstiftelsen DNB (midten) og Espen Søylen, direktør OF (t.h.).

Lågøya

Mange har lagt ned en stor innsats for at Lågøya kunne åpne opp de første hyttene og ønske velkommen til Oslofjordens nye friluftsyø.

Bakgrunn

Circle K eide øya, som i mange år har vært et feriested for deres ansatte. I 2022 var planen at de 21 hyttene på øya skulle selges privat, men etter initiativ fra OF og DNT Oslo og Omegn kjøpte Sparebankstiftelsen DNB hele øya. DNT OO og OF fikk i oppgave å gjøre den tilgjengelig for allmenheten. Øya ligger utenfor Fagerstrand på Nesodlandet og inngår i Ruters ferqetilbud i sommerhalvåret.

LAGOYA.NO Sammen med DNT Oslo og Omegn utviklet vi en felles Lågøya-portal med booking av hyttene.

Alle hyttene ferdigstilt

Det ble raskt klart at hyttene trengte oppgraderinger. Nye toalettløsninger, ildsteder og gassanlegg, samt brannsikring, var nødvendig før gjestene kunne innta hyttene. Både DNT Oslo og Omegn, med en aktiv dugnadsgjeng, innleide håndverkere og OFs fagfolk har lagt ned et stort arbeid for å ferdigstille hyttene og uteanleggene. Hyttene ble åpnet for gjester etter hvert som de stod ferdige og for 2024-sesongen er alle oppgradert.

Lagoya.no

Hyttene på Lågøya er hverken DNT-hytter eller en del av Kystled Oslofjorden. De er Lågøya-hytter, og har fått en egen hjemmeside med bookingsystem. På siden lagoaya.no finnes informasjon om hyttene og øya.

Tilskudd for friluftslivet

I mai var det offisiell åpning av øya. Ordførerne i Asker, Nesodden og Frogn stod for snorklippingen, og understreket med det at øya og hyttetilbudet er et viktig tilskudd for friluftslivet i hele indre Oslofjord.

FRIVILLIGE Det er lagt ned mange timers dugnadsinnsats. Her klargjør frivillige fra DNT OO hytta Enern på åpningsdagen.

Sesongen

De første hyttegjester var på plass kun timer etter åpningen. Hyttene viste seg raskt å bli populære, og store deler av skoleferien og helger utover høsten ble fullbooket. Vertskapet som bor på øya når det er hyttegjester der, meldte om fornøyde gjester som gjerne kommer tilbake, og flere booket nytt opphold mens de var der. Den største utfordringen ble kapasiteten på noen av fergeavgangene.

RISHOLMEN, Fredrikstad. Foto: Norges Padleforbund

BRINGEBÆRHOLMEN, OFs friområde på Hvaler

Padleled – og padlehuker

Over flere år har OF bistått Norges Padleforbund med å tilrettelegge for padling. Hovedoppgaven har vært å få på plass padlehuker på egnede steder langs kartlagte padleruter.

Samarbeid med kommunene

Padlehukene har blitt plassert i nært samarbeid med de aktuelle kommunene. Et kriterium for å plassere ut nye padlehuker har vært at området allerede har en viss grad av tilrettelegging, inkludert toalett. Samtidig er det viktig med god landskapstilpasning, at eksisterende teltsteder består og at det ikke er negativt for viktige naturverdier. Ved plassering er det ofte krav om dispensasjonssøknad. Det er tidkrevende prosesser.

I 2023 ble det plassert padlehuker i Hvaler, Fredrikstad og i Drammen. Paddleledene er støttet økonomisk av Sparebankstiftelsen DNB.

ULVIKA, sør for Svelvik, Drammen
Foto: Norges Padleforbund

Kajakklagring

Mange har ikke plass til lagring av kajakk hjemme. Da kan ordningen «Rett ut kajakklagring» være løsningen.

Gjennom samarbeid og avtale med Fredrikstad kommune er det satt ut to nye stativer med totalt 8 plasser ved Djupeklo friområde. Plassene ble fullbooket etter kort tid.

OF har totalt 452 kajakklagringsplasser fordelt på 22 stativer, og av disse er 386 utleid.

FULLBOOKET Det er stor etterspørsel etter lagringsplass for kajaker. Ved Djupeklov satte vi opp to nye kajakkstativer. De ble raskt fylt opp.

Skjærgårdstjenesten

Skjærgårdstjenesten drifter og tar vare på de aller fleste av friområdene OF opp gjennom tidene har vært med på å sikre. Selv om enhetene er selvstendige, er OF og Skjærgårdstjenesten tett knyttet sammen gjennom sekretariatsfunksjon, deltakelse i alle driftsstyrene og økonomi.

Oppgaver som utføres av alle ni enhetene

- ✔ Utsetting av badebøyer og -flåter
- ✔ Transport av beitedyr
- ✔ Renovasjon på friområder
- ✔ Drift av toaletter
- ✔ Oppsett og drift av brygger
- ✔ Skjøtsel av friområder

Fra renovasjon til et bredt spekter av oppgaver

Sjøpplhåndtering fra friluftsområder krever fortsatt mange ressurser, som det gjorde da Skjærgårdstjenesten ble opprettet i 1992. Siden den gang har oppgavene blitt utvidet og i dag utføres oppgaver fra å være en del av oljevernberedskapen til tiltak som bidrar til å styrke naturmangfoldet i fjorden.

Vrakbåter

Håndteringen av eierløse båter og fjerning av vrak har blitt en del av oppgavene til flere av enhetene. Henlagte og sunkne båter er et økende problem i fjorden. De mindre båtene fjernes med krana på arbeidsbåtene, de større båtene tar Kambo Marina seg av. Maritim enhet i Oslo utfører tilsyn med henlagte båter som utgjør en fare for forurensing dersom de synker.

Uværet "Hans"

Da ekstremværet inntraff, førte det til merarbeid for flere av enhetene. Flommen dro med seg løse gjenstander nedover elvene som endte opp i fjorden. Dette var både ting som kunne være farlig for skipstrafikk, men også ting som ville ha endt opp som plast eller annen forurensing i havet. Hvor mye som ble ryddet opp er ikke loggført av alle, men at det er snakk om flere tonn er helt sikkert.

Marint avfall

Når vi rydder strender for marint avfall er det stort sett i samarbeid med en av enhetene. Dette er oppgaver som selvsagt også gjøres uten OFs involvering. Skjærgårdstjenesten er i stor grad også involvert når frivillige rydder strender. Innsamlet søppel må fraktes bort, som oftest av Skjærgårdstjenesten. Flere av enhetene melder om at færre frivillige rydder strender nå enn før koronapandemien.

BRA FOR SVABERGET | Tesebukta på Nordre Sandøy, Hvaler, er det satt opp bålpanne/grill for å hindre bålbrekking på svaberget.

FRIGIR TID Fredrikstad har fått på plass to flytende dypoppsamlere – en på Geitøya og en på Torsnes. Tiltakene reduserer søppel på avveie, gir mindre lukt og frigir ressurser til andre oppgaver.

MILJØPROBLEM EPS, eller isopor, er en utfordring alle enhetene støter på. Her rydder enheten fra Moss det som antakeligvis har vært en flyter fra en flytebrygge. Mer om EPS på side 28.

ETTER "HANS" Fredrikstad-enheten hentet 1505 kg med drivved fra Løytnantbukta på Kråkerøy, Fredrikstad, etter uværet "Hans".

RESIRKULERING Krav om å resirkulere også når en er på tur, vil ganske sikkert bli strengere. Hvaler er allerede i gang.

OF

Flere oppgaver ville ikke vært mulig å gjennomføre uten Skjærgårdstjenesten. Rydding av verneområder og strender på øyer er oppgaver som er avhengig av transport av både personell og søppel. Med sin daglige tilstedeværelse blir viktige bidrag også å overvåke og bistå i kartlegginger. I overvåkingen av havnespy og kartleggingen av EPS (isopor) har flere enheter vært aktive.

Flere av dem har også en rolle i drift av kystledhytter, og på Hvaler er det hytter der Skjærgårdstjenesten er tilsynsvakter.

Del av beredskapen

Når det skjer uhell, er Skjærgårdstjenesten ofte involvert i første linje. F.eks. da det i november lakk ut rundt 20.000 liter soyaolje i Glomma, bistod enheten fra Fredrikstad med lenser, og var med på å overvåke i etterkant. Heldigvis ble over ¾ av utslippet samlet opp.

Også ved tidligere utslipp, både av olje, pelleter og parafinoks, kommer lokalkunnskap bedre enn de fleste og arbeidsbåter som kan gå på relativt grunt vann, til sin rett.

NY BÅT Fredrikstad-enheten fikk ny båt. Den bærer navnet "Søster", her sammen med "Heia" fra Hvaler på Kjeppingene, Hvaler.

Arbeidsbåter

Miljødirektoratet utarbeider investeringsplan for båtene i samråd med driftsenhetene. De lokale og regionale partene innbetaler årlig bidrag til det lokale båtfondet. Finansiering av nye båter er et spleiselag med midler fra staten, båtfond og salg av eksisterende fartøy, i tillegg til evt. tilskudd fra kommuner og stiftelser.

For Fredrikstad-enheten startet sommer-sesongen med overtagelse av den nye båten, «SGT Søster», og de er godt fornøyd med resultatet.

Økonomi

Staten ved Miljødirektoratet bevilger hvert år midler til drift, under forutsetning av at de lokale/regionale parter minimum bidrar med et like stort beløp som staten. Totalt fikk de 3 driftsområdene i Oslofjorden 19 mill. kr i driftstilskudd for året.

Hver driftsenhet har en basekommune som har arbeidsgiveransvar for mannskapet og rederansvar for båten. Basekommunen har det daglige ansvar for drift og vedlikehold av utstyr knyttet til driftsenheten, herunder plass for båter, vinteropplag, forsikring mv.

Oslofjordprisen

Mange frivillige legger ned stor innsats for naturen og friluftslivet. Oslofjordprisen er styrets måte å hedre dem på.

Styret besluttet at prisen for 2023 skulle gå til en person eller forening som har gjort en spesiell innsats for bekjempelse av fremmede arter. Oslofjordens naturmangfold er en berikelse, og har en viktig betydning for friluftslivet. Fremmedarter kan både fortrenge hjemlige, truede arter og også redusere friluftslivsmulighetene. Problemet er nevnt som et tiltak i Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. I 2023 gikk prisen til Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen, for et stort engasjement for å bekjempe uønskede plantearter ved Oslofjorden.

STYRET DELER HVERT ÅR UT OSLOFJORDPRISEN Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen, fikk utdelt Oslofjordprisen på OFs årsmøte i Sandvika 30. mars. Ordfører i Bærum, Lisbeth Hammer Krog, stod for overrekkelsen til leder i foreningen, Geir Arne Evje. OFs styreleder Øivind Sjuls til høyre.

For fjorden og friluftslivet i 90 år

I november var det 90 år siden OF ble opprettet. Den gang som nå var det to store utfordringer man ville løse – nedbygging av strandsonen og vannkvaliteten.

Med en fjord i krise var våre bursdagsønsker tiltak for fjorden:

Kommunene passer på strandsonen

- Nedbyggingen stopper og ulovlig privatisering ryddes bort.

Staten tar ledelsen i arbeidet med å rense fjorden

- En helhetlig renseplan og bidrag til finansiering av nye renseanlegg kommer på plass.

Bønder passer bedre på jorda si

- Kantsoner tas vare på og høstpløying stanser for å hindre avrenning.

Fiskerne tar hensyn til natur- og ressursgrunnlag

- Bunntåling stoppes, og store deler av fjorden blir nullfiskeområder.

”Nu har vi sett nok av eksempler på, at stranden lukkes, ved at private benytter sin eiendomsrett til utstyking til mindre og større tomter, hvilket atter betyr helt avvisning av uvedkommende. ... Mange kommuner har på disse måter mistet store muligheter for den del av sin befolkning som ikke bor ved stranden.”

- Holger Koefoed 1933 -

TRE LEDERE AV ADMINISTRASJONEN I anledning markeringen av OFs 90 år lange virke, hadde vi en markering på kontoret. Rune Svensson og Levor Traaen var ansatt i OF i henholdsvis 23 og 34 år. Nåværende direktør, Espen Søylen, i midten.

Les mer om OFs 90 år lange historie
www.oslofjorden.org/90-ar-i-fellesskapets-tjeneste

RUNDT I FJORDEN OFs styre legger noen møter til steder de også kan se friområder og tilrettelegginger. Her fra skulpturparken på Rødshuet, et område på Kirkøy, Hvaler, sikret av OF gjennom oppkjøp i 1990. På friområdet er det flere steinskulpturer.

Styrets beretning

Virksomhetens art

Oslofjordens Friluftsråd er en forening for kommuner og fylkeskommuner med kystlinje langs Oslofjorden, fra Halden til Larvik. Årsmøtet er foreningens høyeste organ. Her møter tre politisk valgte representanter fra hver kommune og fylkeskommune. Foreningen avgir høringsuttalelser i kommunale plansaker for å ivareta friluftslivets interesser, og eier eller disponerer rundt 200 eiendommer som er sikret for friluftsliv og forvaltes i samarbeid med kommunene. Med både egne ansatte og organisert frivillig innsats, gjennomføres ryddeaksjoner og analyser av marint avfall. Gjennom foreningens bookingsystem leies det ut overnatting i 70 kystledhytter. Det drives en utstrakt opplæringsvirksomhet i friluftsliv og utendørs læring, i samarbeid med barnehager og skoler.

Fortsatt drift

Oslofjordens Friluftsråd har en solid økonomi, og styret legger fortsatt drift til grunn for regnskap og årsrapport 2023.

Arbeidsmiljø og personale

Administrasjonen har 27 fast ansatte og holder til i leide lokaler i Slemmestad i Asker

kommune. Arbeidskraften er stabil. Det er ikke rapportert alvorlige hendelser eller arbeidsulykker i løpet av året. Siste del av arbeidsåret var preget av anleggsarbeider i området rundt kontoret. Alle ansatte har inngått avtale om hjemmekontor. Sykefraværet er lavt, 2,18 prosent. Dette er noe lavere enn i 2022. Kvinneandelen er på 41 prosent ved årets utgang. Samarbeidet mellom de ansatte og ledelsen er meget godt. Samarbeidsutvalget (SAMU) har regelmessige møter.

Ytre miljø

Den løpende driften innebærer ingen vesentlige utslipp som kan være til skade for det ytre miljø.

Samfunnsansvar

Foreningens formål er å bidra til at allmennheten har god tilgang til å drive friluftsliv i og langs Oslofjorden. Vi arbeider for å verne naturen og holde fjorden ren, dels gjennom egen innsats og dels ved å organisere og tilrettelegge for frivillig innsats. Foreningen er høringsinstans for å ivareta naturen og allmenhetens interesser i kommunale og fylkeskommunale plansaker. Opplæring og økt motivasjon for friluftsliv er et viktig bidrag

til livsglede og folkehelse. FNs bærekraftsmål legges til grunn for foreningens strategi og praktiske virksomhet.

Resultatoppnåelse

Foreningen har nådd mange av de målene som var satt opp for 2023, og løst oppgavene på en god måte. Økonomien er under god kontroll. Organisasjonens omdømme er godt.

Økonomi

– årsresultat og disponeringer

Årsresultatet ble et underskudd på kr 185 380. Egenkapitalen per 31.12.2023 er på kr 18 220 049.

Fremtidig utvikling

Styret ser positivt på den fremtidige utviklingen av organisasjonen. OF spiller en viktig rolle i forhold til å gjennomføre Helhetlig Tiltaksplan for Oslofjorden. OF er også engasjert i flere offentlig- og privatfinansierte prosjekter innen opplæring, skjøtsel og rydding av marint avfall. Etterspørselen etter overnatting i kystledhytter har holdt seg på et høyt nivå, og flere nye destinasjoner vil bli åpnet i årene fremover.

**Styret i Oslofjordens Friluftsråd,
Slemmestad 22.02.2024**

	Note	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Regnskap 2023
Driftsinntekter				
Kontingenter kommuner og fylker	1	10 931 699	11 467 224	11 469 086
Kontingenter Oslofjordvenn	1	598 636	500 000	776 800
Administrasjonsstøtte, andre inntekter	2	1 832 108	1 430 466	2 652 432
Utleie og div. inntekter kystled	3	8 948 751	9 724 000	9 162 679
Vedlikehold kystled	3	3 731 363	5 045 000	5 136 109
Friområder	4	3 166 642	5 599 253	4 433 100
Vimpel (bøyer), kajakkstativer og annet	5	1 962 147	1 810 827	1 616 463
Aktivitet	6	2 456 154	2 745 000	3 006 256
Marine prosjekter	7	4 808 154	5 092 015	6 123 728
Skjærgårdstjenesten – tilskudd sekretariat	8	464 229	480 505	347 584
Sum		38 899 884	43 894 290	44 724 237
Tilskudd Skjærgårdstjenesten	8	17 103 357	17 787 491	17 767 810
Sum Driftsinntekter		56 003 241	61 681 781	62 492 047
Driftskostnader				
Drift kystled	3	3 916 143	4 590 186	3 982 792
Vedlikehold kystled	3	2 698 190	3 013 832	3 658 851
Friområder	4	1 755 613	3 167 791	2 917 036
Bøyer, kajakkstativer og annet	5	165 961	1 075 390	748 547
Aktivitet	6	648 249	209 486	697 482
Marine prosjekter	7	1 848 825	1 748 522	1 468 112
Skjærgårdstjenesten OF-bidrag	8	1 012 394	1 052 890	1 052 891
Skjærgårdstjenesten sekretariat kostnad	8	67 534	30 744	2 986
Sum		12 112 907	14 888 840	14 528 696
Driftstilskudd Skjærgårdstjenesten	8	16 978 577	17 657 720	17 676 361
Sum varekostnad		29 091 484	32 546 560	32 205 056
Lønnskostnader				
		19 817 414	19 964 453	21 278 410
Pensjonskostnader		1 741 606	2 595 780	2 993 800
Andre personalkostnader		447 576	344 376	336 486
Sum personalkostnader	9	22 006 596	22 904 609	24 608 696
Avskrivninger	10	512 576	1 061 491	1 184 250
Kostnader lokaler		1 453 642	1 231 968	1 307 263
Leie maskiner og utstyr		504 168	476 717	1 217 917
Kostnader anskaffelser		544 386	294 351	253 838
Reparasjon og vedlikehold		28 571	30 000	7 698
Eksterne honorarer		570 755	712 345	418 445
Andre kontorkostnader	11	800 777	729 520	685 999
Bil- og båtkostnader		518 655	324 220	439 407
Reise- diett- bil- og båtgodtjølse		386 141	350 363	439 331
Salg, reklame og informasjon		112 702	98 060	169 064
Gaver og kontingenter		237 949	239 169	243 299
Forsikringer		203 193	155 305	230 322
Andre kostnader		436 506	340 322	226 961
Tap på fordringer		-96 322	0	-3 320
Sum andre driftskostnader		6 213 699	6 043 831	6 820 473
Sum driftskostnader		57 311 779	61 495 000	63 634 226
Driftsresultat		-1 308 538	186 781	-1 142 179
Netto finans		302 539	63 000	956 799
Årsoverskudd	14	-1 006 000	249 781	-185 380

Regnskapsprinsipper

Regnskapet for Oslofjordens Friluftsråd er utarbeidet i henhold til regnskapslovens bestemmelser og god regnskapskikk for ideelle organisasjoner. Drifts- og investeringstilskudd inntektsføres og drifts- og byggekostnader kostnadsføres.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler er eiendeler ment til varig eie og bruk i virksomheten. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Fordringer

Fordringer oppføres i balansen til pålydende.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over økonomisk levetid, dersom de har levetid på over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 15 000. Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende.

Inntekter

Inntektene består av kontingenter, offentlig tilskudd, gaver fra private givere, prosjektinntekter, leieinntekter, deltakeravgift, vimpler og overføringer til drift og investeringer i Skjærgårdstjenesten. Medlemsinntektene inntektsføres i den perioden de faktureres, og prosjektinntekter inntektsføres når prosjektene er fullført i henhold til god regnskapskikk for ideelle organisasjoner.

Innfusjonering av sekretariatet for Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden

Fra 2021 er sekretariatet for Skjærgårdstjenesten i Oslofjorden innfusjonert i OFs regnskap. Dette får ingen resultatteffekt, men fører til at omsetning og egenkapital øker betydelig. OF mottar tilskudd til drift av Skjærgårdstjenesten som videreformidles. Dette føres under posten «Tilskudd Skjærgårdstjenesten» på inntektssiden og «Driftstilskudd Skjærgårdstjenesten» på utgiftssiden. 10 prosent av tilskuddet overføres til båtfond. Dette føres ikke i driftsregnskapet, men i balansen. Sekretariatets kostnader til revisjon m.m. inngår i OFs driftskostnader.

Balanse 31.12.2023

Eiendeler	Note	31.12.2023	31.12.2022	Egenkapital og gjeld	Note	31.12.2023	31.12.2022
Anleggsmidler				Egenkapital			
Immaterielle eiendeler				Egenkapital			
Office 365 – lagringsplass			31 941	Annen kapital		12 786 571	13 804 697
Bookingløsning		2 563 497	3 399 084	Skjærgårdstjenesten – fri egenkapital		599 720	555 898
Nettsider og kunderegister		854 499		Skjærgårdstjenesten – båtford egenkap.		5 019 137	7 903 445
3 stk. båtplasser Alværn		225 000	225 000	Resultat Skjærgårdstjenesten båtford		250 520	-21 696
Sum immaterielle eiendeler	10	3 642 996	3 656 025	Resultat Skjærgårdstjenesten drift		65 056	43 823
Varige driftsmidler				Resultat Oslofjordens Friluftsråd		-500 956	-1 028 127
Eiendommer		5 057 002	5 057 002	Sum egenkapital	14	18 220 049	21 258 041
Storesand Friluftshus og sanitæranlegg		1 287 927	1 363 703	Gjeld			
Sum eiendommer og Storesand	10	6 344 929	6 420 705	Andre avsetninger for forpliktelser			
Sum andre driftsmidler	10	1 079 338	1 357 212	Depositum kajakkstativ		50 184	90 184
Sum varige driftsmidler		7 424 267	7 777 917	Annen langsiktig gjeld			
Finansielle anleggsmidler				Pantelån	15	9 000	19 000
Egenkapitaltilskudd KLP		579 147	530 027	Kortsiktig gjeld			
Depositum båtplass Slemmestad			3 000	Leverandørgjeld		1 696 940	2 005 057
Lån til Stift. Gamle Guldholmen Fyr			5 250	Forskuddstrekk		763 395	732 475
Sum finansielle anleggsmidler		579 147	538 277	Påleggstrekk		15 574	8 936
Sum anleggsmidler		11 646 410	11 972 219	APO-fond trekk		4 570	4 570
Omløpsmidler				Skyldig arbeidsgiveravgift		519 148	474 444
Fordringer				Påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenge		280 603	262 459
Kundefordringer		56 318	534 101	Forskudd fra kunder		188 320	21 370
Opptjente ikke fakturerte inntekter		284 511	205 074	Gjeld til ansatte og eiere		17 321	16 772
Avsetning tap på kundefordringer			-3 320	Feriepenge årets avsetning		1 983 981	1 855 300
Forskuddsbetalt leie		218 526	22 961	Annen påløpt kostnad	16	70 179	102 774
Forskuddsbetalt forsikring		345 967	15 448	Ørem. midler, kystled og friområder	17	6 791 962	4 226 357
Andre forskuddsbetalte driftskostnader		167 471	148 272	Ørem. midler, aktivitet og marine prosjekter	17	1 110 214	1 563 916
Sum fordringer	12	1 072 793	922 536	Sum kortsiktig gjeld		13 442 207	11 274 430
Bankinnskudd, kontanter o.l.				Sum gjeld		13 501 391	11 383 614
Bankinnskudd OF	13	13 044 252	11 262 434	Sum egenkapital og gjeld		31 701 584	32 641 655
Driftskonto Skjærgårdstjenesten		668 472	602 716				
Båtfond bankkonto Skjærgårdstjenesten		5 269 657	7 881 749				
Skjærgårdstjenesten bankkonto		5 938 129	8 484 465				
Sum bankinnskudd, kontanter o.l.		18 982 381	19 746 899				
Sum omløpsmidler		20 055 174	20 669 435				
Sum eiendeler		31 701 584	32 641 654				

Styret i Oslofjordens Friluftsråd, Slemmestad 22.02.2023

Øivind Sjuls Styreleder	Anne-Hilde Rese Nestleder	Paul Henriksen Styremedlem
Anne Haabeth Rygg Styremedlem	Kjell Maartmann-Moe Styremedlem	Nicolay Moe Styremedlem
Pernille Rød Larsen Styremedlem	Kåre Pettersen Styremedlem	Espen Søylen Direktør

Note 1 Kontingentinntekter

	2023	2022
Kontingenter kommuner	8 794 603	8 395 960
Kontingenter fylkeskommuner	2 604 483	2 467 539
Kontingenter foreninger	70 000	68 200
Kontingenter Oslofjordvann	776 800	598 636
Sum kontingenter	12 245 886	11 530 335

Note 2 Andre driftsinntekter

Salg av bøker o.l.	-	4 867
Andre inntekter	1 220 412	449 426
Purregebyr/fakturagebyr	420	315
Administrasjonsstøtte	1 431 600	1 377 500
Sum andre driftsinntekter	2 652 432	1 832 108

Note 3 Kystled**Inntekter**

Leieinntekter indre fjord	4 269 674	4 146 907
Leieinntekter ytre fjord vest	2 410 942	2 469 387
Leieinntekter ytre fjord øst	1 993 141	1 987 040
Leieinntekter Haldenkanalen	471 225	331 795
Andre inntekter	17 698	12 722
Fakturagebyr		900
Sum leieinntekt	9 162 679	8 948 751
Støtte tilrettelegging kystledhytter	24 086	466 066
Vedlikeholdsfond: Sparebankstiftelsen DNB	5 112 023	3 265 297
Sum inntekt vedlikehold	5 136 109	3 731 363
Sum inntekter	14 298 788	12 680 114

Kostnader

Kommunale avg., strøm m.m.	624 120	659 352
Utstyr, inventar og mindre vedlikehold	254 053	386 281
Renhold og vask av sengetøy	192 439	227 083
Honorar tilsynsvakter	337 445	340 366
Andel leieinntekter til driverorganisasjoner	2 468 540	2 165 814
Leiekostnader hytter	100 988	94 159
Felleskostnader og andre kostnader	5 208	43 088
Sum driftskostnader	3 982 792	3 916 143
Istandsetting	46 866	560 471
Vedlikeholdsfond:		
Sparebankstiftelsen DNB	3 611 985	2 137 719
Sum vedlikehold	3 658 851	2 698 190
Kostnader kystled	7 641 643	6 614 333

Note 4 Friområder**Inntekter**

Div. inntekter	155 232	703 886
Støtte tilrettelegging	4 277 868	2 462 756
Sum inntekter	4 433 100	3 166 642

Kostnader

Drift av friområder	10 000	30 774
Friområder, prosjekter	2 742 554	1 564 641
Leieutgifter områder	164 482	160 197
Sum kostnader	2 917 036	1 755 613

Note 5 Bøyer og kajakkplasser

	2023	2022
Vimpel	1 109 590	1 540 552
Kajakkplasser	338 560	350 800
Inntekter div. eksterne oppdrag og annet	168 313	70 795
Sum inntekter	1 616 463	1 962 147

Inntekter kajakkstativer bokført etter kontantprinsippet.

Kostnader

Bøyekostnader	738 813	152 755
Kajakkplasser	9 733	13 206
Sum kostnader	748 547	165 961

Note 6 Aktivitet

Bevilgninger	2 590 335	2 127 462
Egenandeler	415 922	328 692
Sum inntekter	3 006 256	2 456 154

Kostnader

Utstyr	215 546	159 283
Annonsering	10 511	8 000
Eksternt personell	471 426	480 965
Sum kostnader	697 482	648 249

Note 7 Marine prosjekter**Inntekter**

Støtte tilrettelegging prosjekter	6 123 728	4 808 154
-----------------------------------	-----------	-----------

Kostnader

Løpende prosjektkostnader	1 468 112	1 848 825
---------------------------	-----------	-----------

Note 8 Skjærgårdstjenesten, sekretariat**Inntekter**

Godtgjørelse sekretariat	347 584	464 229
--------------------------	---------	---------

Kostnader

OFs tilskudd til Skjærgårdstjenesten driftsomr.	1 052 891	1 012 394
Lønn og annen driftskostnad	445 443	478 067
Utlegg Skjærgårdstjenestens sekretariat	2 986	67 534
Sum kostnader	1 055 877	1 079 928

Skjærgårdstjenestens sekretariat v/OF kaller inn midler fra kommuner, staten, fylker og OF og fordeler disse ut til driftsenhetene. Dette fremkommer av resultatregnskapet under inntekter og varekost. Tallene i noten er for OFs administrative kostnader og bidrag til Skjærgårdstjenestens drift og båtfond.

Note 9 Lønnskostnader

Lønn	18 213 957	17 126 951
Arbeidsgiveravgift	3 064 453	2 690 464
KLP-pensjon	2 993 800	1 741 606
Andre personalkostnader	336 486	447 576
Sum lønnskostnader	24 608 696	22 006 596

Utdypende om lønn:

- **Antall årsverk:** 27 Sykefravær: 2,18 %
- Det er utbetalt kr 1 084 534 i **lønn til direktør**. **Direktørens pensjonskostnad** var kr 195 216.
- Godtgjørelse til **styret og kontrollutvalget** kr 151 441.
- **Arbeidsgivers pensjonsandel** til KLP av total lønn er 12,17 % av lønn.
- **Brutto påløpt pensjonsforpliktelse** er kr 28 057 961 og innbetalt pensjon er kr 23 500 979. Ordningen omfatter 70 personer. Årets **pensjonspremie**, kr 3 347 272, er utgiftsført i sin helhet. Ansattes egenandel av pensjon er kr 353 472.
- OF er pliktig til å ha **tjenestepensjon** etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. OFs pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne loven. OF har offentlig tjenestepensjon og AFP.
- Det er kostnadsført kr 217 375 i **revisjonshonorar**. Av dette er kr 73 750 revisjon av 3 forskjellige prosjekter.

Noter

Note 10 Immaterielle eiendeler, eiendommer, rettigheter og andre driftsmidler

Bookingsystem. Kostpris 31.03.2023. Avskrives over 6 år	3 076 197
Avskrivninger 2023	512 700
Bokført verdi 31.12.2023	2 563 497

Nettsider, medlemsregister, kunderegister m.m. Kostpris 31.03.2023. Avskrives over 6 år	1 025 399
Avskrivninger 2023	170 900
Bokført verdi 31.12.2023	854 499

3 båtplasser Alværn. Kostpris. Avskrives ikke	225 000
---	---------

Eiendommer og rettigheter. Avskrives ikke Regnskapsført verdi 31.12.2023	5 057 002
---	-----------

Storesand Friluftshus og sanitæranlegg. Avskrives over 20 år. Kostpris 31.12.2021	1 515 547
Akkumulerte avskrivninger	151 844
Bokført verdi 01.01.2023	1 363 703
Ordinære avskrivninger	75 776
Bokført verdi 31.12.2023	1 287 927

Andre driftsmidler

Spleis Oxpro AL8. Avskrives over 10 år Kostpris Spleis Oxpro AL8 i 2021	2 202 654
Gaver/tilskudd 2021	2 000 000
Netto kostspris Spleis Oxpro AL8 i 2021	202 654
Akkumulerte avskrivninger	25 330
Bokført verdi Spleis Oxpro AL8 31.12.2022	177 324
Ordinære avskrivninger	20 264
Bokført verdi Spleis Oxpro AL8 31.12.2023	157 060
Sum ordinære avskrivninger og nedskrivninger	1 184 250

Note 11 Utelatt i komprimerte noter, se fullstendige noter.

Note 12 Omløpsmidler, fordringer	2023	2022
Kundefordringer	56 318	534 101
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	284 511	205 074
Avsetning tap på kundefordringer		-3 320
Forskuddsbetalte kostnader	731 964	186 681
Sum fordringer	1 072 793	922 536

Note 13 Bundne midler	2023
Bundne skattetreksmidler	778 969
Skyldig skattetrekk	763 395

Av plasshensyn er ikke alle noter gjengitt her.
Fullstendige noter fås ved henvendelse til
administrasjonen eller på www.brreg.no

Note 14 Egenkapital	Annen kapital
Annen kapital pr. 31.12.2022	12 776 571
Sletting av obligasjonslån fra Nesodden kommune	10 000
Årets resultat OF uten Skjærgårdstjenesten	-500 956
Egenkapital, ikke medregnet	
Skjærgårdstjenesten 31.12.2023	12 285 615

Skjærgårdstjenesten drift Egenkapital drift 31.12.2022	599 720
Driftsresultat Skjærgårdstjenesten	65 056
Egenkapital Skjærgårdstjenesten drift 31.12.2023	664 776

Skjærgårdstjenesten båtfond Egenkapital båtfond 31.12.2022	7 881 749
Netto innbetalt egenkapital, båtfond	-2 862 612
Resultat Skjærgårdstjenesten båtfond	250 520
Egenkap. Skjærgårdstjenesten båtfond	
31.12.2023	5 269 657

Samlet egenkapital 31.12.2023	
Annen kapital	12 285 615
Skjærgårdstjenesten båtfond	5 269 657
Skjærgårdstjenesten drift	664 776
Sum egenkapital	18 220 048

Note 17 Øremerkede midler	2023	2022
Ørem. midler, kystled og friomr.	6 761 962	4 226 357
Ørem. midler, aktivitet og marine prosjekter	1 110 214	1 563 916
Sum øremerkede midler	7 872 176	5 790 273

Note 18 Sameiet Lågøya 40 års leieavtale på Lågøya med 21 hytter

OF leier kostnadsfritt Lågøya i Oslofjorden av Sparebankstiftelsen DNB, sammen med DNT Oslo og Omegn. Formålet er å tilby rimelig utleie av hytter til allmennheten. Leieavtalen er på 40 år. Samarbeidet er organisert som et sameie med solidarisk ansvar. Sparebankstiftelsen DNB støtter driften økonomisk. OF har ikke skutt inn kapital i sameiet. Organisasjonens 50 % andel av driftskostnader og inntekter i sameiet er ikke bokført i regnskapet, men gjengis her.

	2023
Andel driftsinntekter	4 064 372
Andel varekostnader	6 250
Andel lønnskostnad	1 098 332
Andel andre driftskostnader	3 688 649
Andel av driftsresultat	-728 859
Andel finanskostnader	7 404
Andel av resultat	-721 456

Andel anleggsmidler	-
Andel omløpsmidler	18 120
Sum eiendeler	18 120

Andel langsiktig gjeld	-
Andel kortsiktig gjeld	739 575
Andel egenkapital	- 721 456
Sum gjeld og egenkapital	18 120

Avsender:
Oslofjordens Friluftsråd
Vaterlandsveien 23
3470 Slemmestad

Oslofjordens utfordringer

Overgjødsling

Fra landbruk og avløp

Klimaendringer

Varmere vann, mer nedbør over kortere tid

Overfiske

Oslofjorden har blitt overhøstet i lang tid

Nedbygging og privatisering

Nedbygging av strandsonen reduserer artsmangfold og mulighet for friluftsliv

Fremmede arter

Nye arter truer de opprinnelige

Ødelegging av bunnhabitat

Bunntåling, utfyllinger og mudring truer livet på sjøbunnen

Forurensing

Plast, kjemikalier, tungmetaller og annen forurensing ødelegger marint liv

OF møter dem med

Rydding

Av marin forsøpling, fremmede arter, vrakbåter

Kunnskapsformidling

Gjennom naturveiledning, kulturlandskapsskolen og nettverk

Vaktbikkje

Høringsorgan og vokter av strandsonen

Påvirkning

Gjennom uttalelser, samarbeid og kunnskapsspredning

Tilrettelegging

For friluftsliv gjennom kystled, svaibøyer, informasjon og fysisk tilrettelegging

Inspirasjon til å bli glad i fjorden

Den som bruker og er glad i Oslofjorden tar også vare på den!

Ny eiendom til friluftslivet

Vi jobber for at nye områder skal tilgjengeliggjøres for friluftslivet

Bli Oslofjordvenn

– da støtter du vår innsats for å redde fjorden og bidrar til bedre forhold for friluftslivet!

oslofjorden.org/bli-oslofjordvenn